

მოქმედი პირები

ფერდინანდი — არაგონის პრინცი, კასტილიის მეფე.
იზაბელა — კასტილიის დედოფალი, ფერდინანდის მეუღლე.
დონ როდრიგო ტელეცხირონი — კალატრავის ორდენის დიდი
მაგისტრი, 16 წლისა.
დონ მანრიკე — სანტ-იაგოს ორდენის მაგისტრი.
დონ ფერნან გომეცი დე გუზმანი — კალატრავის ორდენის
კომანდორი.
ფლორესი } კომანდორის მსახურები.
ორტუნიო }
სიმბრანოსი — ჯარისკაცი.
ესტეზანი — ფუენტე ოვებუნას ალკალი, გლეხი.
ალონსო — რეხიდორი ფუენტე ოვებუნაში, გლეხი.
მენგო.
ბარილო } გლეხები, მიწის მხენელები ფუენტე ოვებუნაში.
ქერახუანი }
დრონდოზო — ქერახუანის შვილი.
პირველი რეხიდორი } სიუდად-რეალიდან.
მეორე რეხიდორი }
ლეონელო — ფუენტე ოვებუნაში სტუდენტი.
მოსამართლე
ლაურენსია — ესტებანის ქალიშვილი.
პასკვალა } ახალგაზრდა ქალები ფუენტე ოვებუნაში.
ხასინტა }
გლეხები, კაცები და ქალები, ბავშვები, ჯარისკაცები,
მეშუსიკენი, აგრეთვე ამაღლა — მეფისა და დედოფლის,
დონ როდრიგოსი, დონ მანრიკესი.
მოქმედება ხდება ესპანეთის სოფელ ფუენტე ოვებუნაში და სხვაგან.

მოქმედება პირველი

სურათი პირველი

კალატრაის ორდენის მაგისტრის ბინა ალმაგრაში.

ბამოსვლა 1

კომანდორი ფერნანდო გომეცი, ფლორესი და ორტუნო.

კომანდორი

მაგისტრს აცნობეთ ჩემი ჩამოსვლა?
იქნებ არ იცის, რომ კომანდორი
მას ელოდება?

ფლორესი

იცის, ბატონო,
მაგრამ მაგისტრი ჯერ ყმაწვილია
და, ვით პატარებს სჩვევიათ ზოლმე,
დიდკაცებს ცოტა.

კომანდორი

დიდი მაგისტრი
მე, დონ ფერნანდო გომეც დე ვუზმანს,
შესაძლო არი არ მცნობდეს, მაგრამ

კომანდორობას ჩემსას პატივი
უნდა სცეს მაინც!

ფლორესი

ნუ გაიკვირებთ,
უმწიფარობით მოსდის ნამდვილად!
აკი ვითხარით, ბავშვია-მეთქი!

ორტუნო

იქნება თქვენმა მოშურნემ ვინმემ
ურჩია მაგისტრს, რომ სათანადო
პატივისცემით არ დაგხვედროდათ?

კომანდორო

თუ ეს ასეა, თავის მომხრეებს
ვერ შემოიკრებს დიდი მაგისტრი!

ფლორესი

არა მგონია, რომ ასე იყოს!
მოხერხება და ცოდნა აკლია
კაიკაცობის გამოსაჩენად!

კომანდორო

მოხერხებისა რა მოგახსენოთ;
რაც შეეხება ზრდილობას, — იგი
მაგისტრს მაშინვე უნდა ესწავლა,
როდესაც წელზე შეიბა ზმალი!
დიახ, იმ დღიდან, როცა მის მკერდზე
ლალთ, ზურმუხტით მომძივებული
ვაბრწყინდა ჯვარი კალატრავისა!

ფლორესი

იქნებ შულს ავდებს თქვენს შორის ვინმე?

ჩამოსვლა 2

იქვენი და კალატრავის მაგისტრი ამალიოტო.

მაგისტრი

ვთხოვთ მამატიოთ, დონ ფერნან გომეც!
ეს წუთი არი შემატყობინეს
თქვენი ჩამოსვლა!

კომანდორო

მაქვს საფუძველი
ვიყო ნაწყენი! სიმართლე ვითხარათ,
მიკვირს...

მაგისტრი

ო, არა! სულ არ ველოდი
თქვენს მობრძანებას! ნება მომეცით,
ვადაგეხვიოთ, როგორც მეგობარს!

გზავა

კომანდორო

ვანა არა ვარ ღირსი? ვინ მოთვლის,
თავი რამდენჯერ გადამიდვია
თქვენთვის და თქვენი მშობლებისათვის?!

მაგისტრი

ვიცი, გეთაყვა, და ვფიცავ ამ ჯვარს,
მკერდს რომ გვიშვენებს ორივეს ახლა,
ამაგს ისევე არ დაგივიწყებთ,
როგორც მშობელს არ ივიწყებს შვილი!

კომანდორო

ახლა კი ცოტა მომეშვა გულზე...
კმაყოფილი ვარ, სენიორ!

მაგისტრი

თუ ისმის რამე? ომზე

კომანდორი

ყველაფერს გეტყვით
და რას გაკისრებთ მოვალეობა,
მიხედვებით თვითონ.

მაგისტრი

ბრძანეთ, მე გისმენთ.

კომანდორი

თქვენ, დონ როდრიგო ტელეც ხირონი,
დიდი მაგისტრი, ვისაც მაღალი
ხარისხი თქვენი სახელგანთქმული
მშობლის საბრძოლო დამსახურების
და მამაცობის წყალობით გერგოთ.
მცირეწლოვანი ბრძანდებით თუმცა,
მთელს კალატრავის ორდენს განაგებთ!
თქვენა ხართ ჩვენი ბატონ-პატრონი
და, ვით მაგისტრი, ვალდებული ხართ
ააფრიალოთ საბრძოლო დროშა
კალატრავისა — ნეტარსხენებულ
თქვენი მშობლების განსადიდებლად
და თქვენი ხალხის საკეთილდღეოდ!..
მე გეახელით, სენიორ, რომ ამ
რთულ და არეულ ვითარებაში,
ოდეს მოსაზღვრე კასტილიაში
ბედის და ტახტის მაძიებლები
ეცილებიან უფლებას თქვენსას,
გირჩიით: დღესვე, დაუყოვნებლივ,
აქ, ალმაგრაში, მოუხმით ყველა
კაბალეროებს და შეუტით
სიუდად-რეალს — ანდალუზიის
და კასტილიის საზღვარზე მდებარს!

მის ასაღებად დიდი ლაშქარი
არ დაგჭირდებათ! თქვენ, მართალია,
ახალგაზრდა ხართ, გამოუცდელი,
მაგრამ დრო დადგა ყველას აჩვენოთ
თქვენი ძალა და შეუბოვრობა
და მოიყვანოთ გონს თავხედები,
ვინც კადნიერად ამტკიცებს, თითქო
ეგ მამათქვენის დანატოვარი
მაგისტრის ჯვარი მეტად მძიმეა
თქვენი კისრისთვის!... ყრმაო როდრიგო!
სახელოვანი მამა-პაპანი
შემოგყურებენ საფლავებიდან
და თქვენზე იმედს აყარებს ყველა!
მაშ, ამოაგეთ მსახურელი ხმალი,
რომ მოელვარე მისი ფოლადი
საომარ ველზე გაწითლდეს ისე,
როგორც ეგ ლალით მომძივებული
ჯვარი, რომელიც გიბრწყინავთ მკერდზე!

მაგისტრი

იმედი გქონდეთ, დონ ფერნან გომეც,
მემკვიდრეობის წმინდა უფლებას
არვის დავუთმოვ! ქარიშხალივით
თავს დავატყდები სიუდად-რეალს
და ღვთის შეწევნით დავიმორჩილებ!
ჰო, მართლა... ბინა სადაა თქვენი?
ვკონებ, ფუენტე ოვეხუნაში?

კომანდორი

დიახ, იქაა. ამ გაჭირვებულ,
შფოთიან დროში მასზე უკეთეს
ადგილსამყოფელს ვერ ნახავს კაცი!
ტყუილად კი არ დაარქვა ხალხმა
„ცხვრის წყარო“ — მყუდრო სოფელი
გახლავთ...

მაშ, ასე! უხმეთ კაბალეროებს,
მეც ჯარისკაცებს შემოგაშველებთ
და წინ, სიუდად-რეალისაკენ!

მაგისტრი

დღესვე საბრძოლოდ გავეშურები!

გაღიან.

სურათი მეორე

გამოსვლა 3

მოედანი ფუნტე ოვეხუნაში, კომანდორის სასახლის წინ.
შემოდინ ლაურენსია და პასკვალა.

ლაურენსია

ნეტავი მართლა მოცილდებოდეს
აქაურობას!

პასკვალა

მე კი მეგონა,
შენ მისი წასვლა გულს დაგწყვეტადა!

ლაურენსია

ნეტავ სულ გაწყდეს
ამქვეყნად მისი სახსენებელი!

პასკვალა

ოჰ, კარგი ერთი! ბევრი ქალისგან
გამიგონია ეგეთი წყევლა,
მაგრამ საქმე რომ საქმეზე მივა,
როგორც სანთელი, ისე დნებიან
კაცების ხელში!

ლაურენსია

მუხა გინახავს?
მეც იმ ჯიშის ვარ — მოუდრეკავი!

პასკვალა

წინასწარ მაინც ვერავინ იტყვის:
„ამ მდინარის წყალს მე არ დავლევო!“

ლაურენსია

რასაც აქ ვამბობ, სხვაგანაც ვიტყვი
დაუფარავად, თუნდ ამის გამო
მთელმა სოფელმა დამძიროს... როგორ?!
შევიყვარო და — ვინ? კომანდორი?
გესმის, რას მიჩრევ? განა ის ცოლად
შემირთავს?

პასკვალა

არა, ხომ არ გავიყდი!

ლაურენსია

მაშ რა ვქნა? ფეხით გავათელინო
ჩემი ქალობა? განა არ იცი,
რამდენ ქალიშვილს, ვინც კი მის სიტყვებს
დაუჯერა და ენდო, საქვეყნოდ
თავი მოსჭრა და მოუკლა გული?!

პასკვალა

ვითომ გგონია, გადაურჩები
მის კლანჭებს? გჯერა სასწაულისა?

ლაურენსია

სასწაულია თუ რაღაცაა,
ორი თვეა, რაც ჩრდილივით დამდეგს,
მაგრამ ვერაფერს ვერ მიაღწია!
იმ ორტუნის — იმ ბებერ მელას

და იმ ლაქუცა მაჭანკალს ფლორესს
რა არ მოჰქონდა საჩუქრად ჩემთვის,
თან ათასნაირ სიტყვებს ხარჯავდნენ,
რომ ჩემი გული მოენადირათ,
მაგრამ ვერაფრით დამიყოლიეს:
„არ მომწონს-მეთქი თქვენი ბატონი!“
როცა დარწმუნდნენ, რომ ეშმაკობით
ვერ გახდებოდნენ ვერაფერს, მაშინ
დამემუქრნენ და, რაც იმათ მიიხრეს
ჩვენს კომანდორზე, მე — ქალს კი არა,
გულად ვაუჯაცსავე შეაშინებდა!
მაგრამ მე წარბიც არ შემიხრია!

პასკვალა

სად ჰქონდათ შენთან ეგ საუბარი?

ლაურენსია

ქვევით, წყაროსთან. ექვსი დღის წინათ.

პასკვალა

ფრთხილად იყავი, ლაურენსია,
არ წამოეგო ანკესს!

ლაურენსია

ვინა? მე?

პასკვალა

აბა, ვინ? ჩვენი სოფლის ხუცესი?

ლაურენსია

ნუ გეშინია, ჩემო პასკვალა!
ჩვენი ვარკია ეგრე სულელი
როდია, სვავის ლუკმა რომ გახდეს!
კიჭებს დაიმტვრევს ფერწან გომეცი
თუ დამიპირა შეკმა!.. საერთოდ,
მამაკაცების არ მჭერა, არა!

მთი სიარშიყო ბოდვას უგუნურს
მე მოჩვენია ცეცხლთან ვიჯდე და
მეცადირდე, როგორ იწვის ტაფაზე
ქარტოფილი ან ხორცის ნაჭერი,
როგორ შიშინებს, რა გემრიელად
თრთის ის ოხერი და იბრაწება!
შენ ეს მიიხარი: სჯობია რამე
თონეში კარგად გამომცხვარ შოთებს
და ღორის ქონში შემწვარ ბადრიჯანს?!
რა კარგი არი, ჩემო პასკვალა,
ნავახშმევს, ზვარში გაისეირნო
და შწიფე-მწიფე დახუნძლულ მტევნით
საამოდ პირი ჩაიტკბარუნო?!
მერე დაბრუნდე სახლში დალილი,
ძილისპირული წარმოსთქვა ლოცვა
და ამის შემდეგ, დამშვიდებულნი,
ჩაწვე ლოგინში, თბილი საბანი
შემოიფუთნო და დაიძინო
უმანკო ბავშვის უცოდველ ძილით!
ნუთუ არა სჯობს ეს ყველაფერი,
უფრო საამო არ არის, განა,
ვიდრე ვილაცა არამზადებთან
ლაზლანდარობა და სიყვარულზე
ფუყე სიტყვების მოსმენა?! მაინც
რა უნდათ ჩვენგან? ნუთუ, მარტოდენ
ის ამოძრავებთ, ჩაგვიგდონ ხელში,
მოიკლან ქინი მამაკაცური?!
რას ცოდვილობენ ამდენს, არ ვიცი?!
ან რა აზრი აქვს მათ გარჯას, როცა
მიადწევენ რა თავის საწადელს,
ჩაეძინებათ ნასიამოვნებს,
და იღვიძებენ ზიზლით აღვსილნი?!

პასკვალა

შენ მართალი ხარ, ასე იციან!
კიჭკაეებს ჰგვანან მამაკაცები!

2. ლობე დე მუგა

მასობრივი ბიბლიოთეკა
Массовая библиотека

17410
-3058
01411

ზამთრის სიცივე როცა მოუჭერს,
გლეხის ეზოში მოფრინდებიან
გუნდ-გუნდად, ქოხში შეიჭრებიან,
ალარც შიში აქვთ, არც მორიდება
და იატაკზე პურის ნამცეცებს
კენკავენ ხარბად და გასჟყვიან
ტკბილი ხმით: „ძიავ-ძიავ-ძიავო!“
ხოლო, როგორც კი გაზაფხულის მზე
აბრიალდება, იმავე წუთას
მიატოვებენ იქაურობას
და შეძახილით „ჭიავ-ჭიავო!“
მიაშურებენ მწვანე მდელოებს
და იმ წყეულებს მაშინ ვერაფრით
ვერ შეაჩერებ!.. მამაკაცებიც
ასე არიან: როცა ვჭირდებით.
ხელში ჩაგდება ჩვენი რომ უნდათ,
გვეტკბილებიან და მაშინ ჩვენ ვართ
მათთვის სიცოცხლე, სული და გული!
მაგრამ როგორც კი სახლში შეუშვებ
და დააბურებ, იმავე წუთს გარეთ
გაიჭრებიან და აღარ ახსოვთ
ის შენი „ძიავ“ და, უმადურნი,
მხოლოდ „ჭიავზე“ ფიქრობენ ახლა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

არც ერთი კაცი სანდო არაა!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

მაგას არ ვამბობ, შენი ჭირიშე?!
მატყუარები არიან ყველა!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 4

[იგივენი, მ ე ნ გ ო, ბ ა რ ი ლ დ ო, ფ რ ო ნ დ ო ზ ო.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ეს რა ჭიუტი ყოფილხარ, მენგო!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ჩვენს კამათს, ხალხო, ბოლო არ უჩიანს.
მოდო, ასე ექნათ: ამ ქალებს ეკითხოთ,
მაგათ განსაჯონ — ვინაა ჩვენში
მართალი.

მ ე ნ გ ო

ოლონდ პირობა დავთქვით:
მე თუ მოვიგე, რასაც დამპირდით,
ახლავე მომცემთ! ყაბულს ხართ?

ბ ა რ ი ლ დ ო

წაგებულნი თუ აღმოჩნდით, მაშინ?
კარგი.

მ ე ნ გ ო

ჩემი ფანდური წაიღეთ! ორმოც
კოკა ღვინოზე ნაკლები არ ღირს,
ჩემთვის კი, იცით — ფასი არა აქვს!

ბ ა რ ი ლ დ ო

დაჰკარი ხელი! (ქალებს) ქალბატონებო!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ქალბატონები? ჩვენ?

ბ ა რ ი ლ დ ო

ზრდილობისათვის
გითხარით, თორემ, მე ვიცი რასაც
დაგიძახებდით!.. ნუ გწყინთ, კარგებო!
ხომ იცით, ახლა პირფერობის და
ტყუილის დროა! აბა, დაფიქრდით:
ვინ ლაპარაკობს სიმართლეს ჩვენში,
ან თუ ვინმე, კაცის საქციელს
არქმევდეს თავის შესაფერ სახელს?!

უვიცს — სწავლულად ნათლავენ, ლაჩარს —
გულადად, შეშლილს — ახირებულად,
ქურდს და მეჭრთამეს — მცოდნე მოსაქმედ,
ძუნწს — ხელმომჭირნედ, ყბედს — მოსაუბრედ,
ჩერჩეტ-კრეჭიას — ოხუნჯად, ხოლო
ლოთს და ავაზაკს — დარდიმანდ კაცად!
ამ ბოლო დროს კი, რადგანაც სიტყვას
მთლად დაეკარგა წონა და ფასი,
სუყველას ერთად — უქნარას, ჩერჩეტს,
ლაჩარს, მეჭრთამეს, ქურდს და ავაზაკს. —
ერთი სახელი გამოუგონეს —
„კაცური კაცი“!.. ჰოდა, გეთაყვათ,
რად გიკვირთ, თუ მეც სხვის ხმას ავეყვი
და ასეთ ლამაზ, კობტა გოგონებს
„ქალბატონები“ დავარქვით?!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მართლაც,
ქალაქში ასე ლაპარაკობენ,
როდესაც ვინმეს თავს აწონებენ,
ანდა სურთ უკეთ გამოჩნდნენ, ვიდრე
სინამდვილეში არიან... აქ კი
სოფელში, სხვაა, — აქ ყველაფერი —
პირიქით ხდება: აქ მიამიტი —
უხეირო და ბედოვლათია,
თავაზიანი — ქლესაა, წყნარი —
მხდალია, სათნო — გაიძვერაა,
პატიოსანი ქალი — სულელი
ანდა მახინჯი. თუ გაიცინებ,
ნამუსგარეცხილ ქალად ჩავთვლიან
და ისეთ ჭორებს გაგივრცელებენ,
მტრისას!... სჯობია, მოვრჩეთ ამაზე.
თქვენ რალაცაზე დავობდით, მგონი?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მოგვისმინე და განგესაჯე თვითონ.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ვეცდები.

ბ ა რ ი ლ დ ო

კარგად დაგვიგდე ყური!

მ ე ნ გ ო

როგორც შენ იტყვი, ისე იქნება.
შენა ხარ ჩვენი მსაჯული!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

კარგი.

რაშია თქვენი უთანხმოება?
დაენაძლიეთ ერთმანეთს?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ღიახ.

მე და ბარილო — აი, ეს კაცი,
აი, ამას — შენგოს დავენაძლიეთ!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ჯიუტია და ვერ დავაჯერეთ
ის, რაც დღესავეთ ნათელი არი!

მ ე ნ გ ო

მე ჩემი მიოქვამს! ამან განსაჯოს,
სად — მართალია და სად — ტყუილი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რაშია საქმე, გამაგებინეთ!

ბ ა რ ი ლ დ ო

მენგო ამტკიცებს, რომ სიყვარული
არ არსებობსო...

ლაურენსია

უყურე ამას,
რა მოუჩმახავს?! სისულელეა!

ბარილო

გაიგე, რა თქვა? მოკაკე თითი!
სიყვარული რომ არ იყოს, ძმაო,
ეს ქვეყანაც არ იარსებებდა!
შენ, მაგალითად, საიდან გაჩნდი?

მენგო

კაცო, მე მაგას არ გეუბნები!
საიდან გაჩნდი და როგორ გაჩნდი,
მე კარგად ვიცი!

ბარილო

მაშ, რაღას დავობ?

მენგო

მე იმას ვამბობ, ადამიანი
სხვა ადამიანს ვერ შეიყვარებს!

პასკვალა

უკაცრავად ვარ, მაგრამ შენ სცდეები!
ანდა იქნება ბრმა ხარ? ვერ ხედავ,
ყველა სულდგმული თავის სწორს ეძებს,
კაცს — ქალი უყვარს, მამალს — დედალი...

მენგო

ეგრე გგონია! სინამდვილეში
თავის თავს ჰყვარობს მსუყველა! აბა?!
თავის საკუთარ ჟინს იკლავს, თავის
ვნებას აპურებს!

პასკვალა

სტყუიხარ, მენგო.

მენგო

კარგი! რა არი, მაშ, სიყვარული?

ლაურენსია

მშვენიერება! სილამაზისკენ
სწრაფვა!

მენგო

კეთილი. ახლა მითხარი:
რატომ მიილტვის სილამაზისკენ
შეყვარებული?

ლაურენსია

როგორ თუ რატომ?
სურს გაიხადოს თავისად, უნდა
დაისაკუთროს, დასტკებს ამითი.

მენგო

მე სწორედ მანდ ვარ!.. მაშასადამე,
ადამიანი, რომელსაც უყვარს,
მხოლოდ საკუთარ ნეტარებაზე
ფიქრობს და მარტო თავისთვის ზრუნავს?!

ლაურენსია

დიახ...

მენგო

საკუთარ თავზე კი ზრუნვა
თავისი თავის სიყვარულია!
ასე არ არი?

ლაურენსია

ასეა.

მ ე ნ გ ო

მერე,
რას მედავებით, არ ვიცი?! მეც ხომ
შაგას ვამტკიცებ, რომ ადამიანს
არ შეუძლია სხვის სიყვარული!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ამ საკითხს, ხალხო, ეგრე ადვილად
ჩვენ ვერ გადავწყვეტთ! ჩვენზე უკეთეს
ხალხს უმტკრევეია ამაზე თავი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

და მაინც, მენგო, ვერ დამარწმუნებ,
თითქო უქალოდ, უსიყვარულოდ
გიტარებია წუთისოფელი.
თუ ეს ასეა, — ბედს უმადლოდე!

მ ე ნ გ ო

შენ გიყვარს ვინმე?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მხოლოდ და მხოლოდ
პატიოსნება ჩემი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ო, ღმერთო,
დასაჯე იგი იჭვიანობით!

ბ ა რ ი ლ დ ო

მე სანაძლეო მაინტერესებს!
ვინ გაიმარჯვა?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

შენს ხუცესს ჰკითხე!
ლაურენსიას არავინ უყვარს

და თქვენს მსაჯულად ვერ გამოდგება,
მე კი არ მყოფნის გამოცდილება,
რომ გადავწყვიტო თქვენი კამათი.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

უგრძნობი გული! ამაზე უფრო
საშინელება რა უნდა იყოს?!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 5

იგვენი და ფლორესი

ფ ლ ო რ ე ს ი

პატიოსან ხალხს ჩემი სალამი!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ჩრდილი გვეახლა კომანდორისა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ძაღლია მისი! (ფლორესს) სადა ყოფილხარ,
ჩემო ნათლიმამ?

ფ ლ ო რ ე ს ი

ომში! ბრძოლაში!
განა ვერ მატყობ ტანისამოსზე?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მაშ კომანდორიც დაბრუნებულა?

ფ ლ ო რ ე ს ი

გამარჯვებული, როგორც ყოველთვის!
ბრძოლა მოვიგეთ, თუმც, მართალია,
ძვირად დაგვიჯდა ეს გამარჯვება!

ფ რ ი ნ დ ო ზ ო

მოყევი ახლა: რა იყო, როგორ...
ჩვენ ყველაფერი გვიანტერესებს!

ფ ლ ო რ ე ს ი

გიაშობთ. ჩემზე უკეთ ვერაინ
ვერ მოგიყვებათ იმას, რაც მოხდა...
მაშ, ასე... ორი ათასი მხედრით
ჩვენ მიადექით სიუღად-რეალს,
ჯარს თვით მაგისტრი წინ მიუძღოდა,
ხოლო მის გვერდით, აბჯარასმული,
სახელოვანი ფერნან გომეცი
მიაგელვებდა თავის ბედაურს!
იმათ შეხედვას არა ჯობდა რა!
უწვერულვაშო მაგისტრის გვერდით
ფერნან გომეცი მოჩანდა, როგორც
მიწაში მძლავრად ფეხებგადგმული,
ტოტებგაშლილი, ვეება მუხა!
თქვენ იქნებ ფიქრობთ, სიუღად-რეალს
ფერი ეკვალა, მოულოდნელად
ჩვენი ჯარი რომ იხილა ბუესთან?
არავითარი! დიდმა, პატარამ,
ხელი დასტაცა ყველამ იარაღს,—
თავს გავწირავთო სანშობლოსათვის,—
და ამ ძახილით გამხნეებულნი
გვეცნენ ისეთი თავგამოდებით
და გაგვიჩაღეს ისეთი ბრძოლა
სისხლისმღვრელი და გააფთრებული,
რომ სანახევროდ გავეწყვიტეს თითქმის!
სამი დღე-ღამე გაგრძელდა ომი
და ბოლოს ვძლიეთ!.. ჩვენი ჰაბუკი
ქალაქი შებრძანდა დიდი ზეიმით
და დაამყარა სწრაფად წესრიგი
იმით, რომ მთავარ მემამბოხეებს
დააყრევინა თავები ყველას!

მოგეხსენებათ ხალხური სიბრძნე:
„შიში შეიქმსო სიყვარულს!“ — ჰოდა,
ესლა მაგისტრი ღმერთია მათთვის, —
ყველა თაყვანს სცემს და ემონება!

(საყვირის ხმა)

გესმით საყვირი?! ის მობრძანდება —
ჩვენი ბატონი, ფერნან გომეცი!
ღიმილით დახვდეთ ჩვენს ხელისუფალს!

ბ ა მ ო ს ვ ლ ა 6

იგივენი და კომანდორი, ქერა ხუანი, ეს-
ტებანი, ალონზო, ორტუნიო, მემუსიკენი და
სოფლები.

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერიან)

დიდება ხირონებს,
დიდება გუზმანებს, —
ფოლადის ხელით რომ
მუსრავენ ღუშმანებს!
ვაშა, ჩვენს კომანდორს!
სიკვდილის მთესავი
მისი ორღესული
ელვარებს მზესავით!
მან წამოაჩოქა
სიუღად-რეალი, —
მუდამ დღეგრძელობდეს
ჩვენი მარჩენალი!
მისი მზე ნურასდროს
ნუ დაიბნდება...
დიდება კომანდორს!
კომანდორს დიდება!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მადლობა სოფელს, თვითეულ თქვენგანს —
ჩემი ასეთი დაფასებისთვის!

ესტებანი

ჩვენი მფარველო და მწყალობელო!
სენიორ! სოფლის ყველა მკვიდრისგან,
აგრეთვე ჩვენი საბჭოს სახელით,
მე გთხოვთ, მიიღოთ მცირედი ძღვენი:
ეს სანოვაგით სავსე ურმები
და ეს გოდრები, — შიგ ნახელავი
აწყვია ჩვენი: ჭურჭლეულობა
კობხად ნაჭედი და მოხატული...
აი, აქ გახლავთ, — ესეც თქვენია,
ინებეთ, — თეთრი ბატების გუნდი.
შეხედეთ, როგორ ყელყელობენ, —
როგორ ცდილობენ კალათებიდან
თავი გამოყონ, რომ თქვენს გმირობას,
თქვენს გამარჯვებას შეასხან ქება!
ეს გოჭის ხორცი ახალთახალი,
ესეც სამწვადე ღორის სუკები:
ეს კიდევ თევზი: თართი, თორუჯი,
ზუთხი, კალმახი და ორაგული!
ესეც ქათმები, მსუქან-მსუქანი
დედლები გახლავთ! თქვენი ჩამოსვლა
გვამცნეს თუ არა, იმავე დღესვე
სულ ერთიანად გავწყვიტეთ ყველა!
უცებ დაქვრივდნენ ჩვენი მამლები
და, თუმცა ცოტა მოწყენილები
არიან ახლა, განთიადისას
თქვენს სადიდებელს მაინც მღერიაან!..
სხვა წვრილმანებით თავს არ შეგაწყენთ.
ესაა ძღვენი სიყვარულისა,
ღმერთმა შეგარგოთ, ჩემო სენიორ,
სულ გამარჯვებით გველოთ მიწაზე
ქვეყნის და ხალხის საკეთილდღეოდ!

კო მ ა ნ დ ო რ ი
მადლობა მითქვამს. კარგად იყავით.
ნახვამდის!

ესტებანი

აბა, ბიჭებო! ერთიც
დავაგუკუნოთ ჩვენი წასვლისა!

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერიათ)

მისი მზე ნურასდროს
ნუ დაიბინდება, —
დიდება კომანდორს!
კომანდორს დიდება!

‘გლები და მემუსიკენი გადიან’

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 7

კო მ ა ნ დ ო რ ი, ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა, პ ა ს კ ე ა ლ ა,
ო რ ტ უ ნ ი ო და ფ ლ ო რ ე ს ი.

კო მ ა ნ დ ო რ ი (ქალებს)

თქვენ მოიცადეთ.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

თქვენს მოწყალებას
რაიმე ნებავს?

კო მ ა ნ დ ო რ ი

ჯიუტობ კიდევ?
უყურე ამას, რა თავხედია!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (პასკვალას)

შენ გეუბნება ამას, პასკვალა?

პ ა ს კ ე ა ლ ა

არა, ცხადია.

კომანდორი

შენ გეუბნები,
შენ, ჩემო უჩო, ლამაზო გველო!
და შენც, ლამაზო, ხეპრე გოგონავ!
თქვენ ორივენი ჩემი ხართ!

პასკვალა

ღიახ,
თქვენი ვართ... მაგრამ არა იმგვარად,
როგორც თქვენ ფიქრობთ!

კომანდორი

ჰო, კარგი, კარგი!
შებრძანდით სახლში! შებრძანდით-მეთქი,
რამ შეგაშინათ, იქ ხომ ხალხია?

ლაურენსია

მამაჩემიც რომ დარჩენილიყო,
წამოვიდოდი, მარტო კი... არა,
ფეხს არ გადავდგამ!

კომანდორი

შენ ეი, ფლორეს!

ფლორესი

ვისმენთ, სენიორ!

კომანდორი

არ ასრულებენ
ბრძანებას ჩემსას!

ფლორესი

აბა, გვრიტებო,
მიბრძანდით! ჩქარა!

ლაურენსია

ხელი არ მახლო!

ფლორესი

მიბრძანდით-მეთქი! არ გესმით, რა ვთქვი?!
ნუ გამომიყვანთ მოთმინებიდან,
თორემ უხეში ჯარისკაცი ვარ
და შეიძლება გატყინოთ რამე!

პასკვალა

გაიწი იქით! ვის ატყუილებ?
როგორც კი შევალთ, კარს მოვეციკეტავ!

ფლორესი

არა, სულელო! სენიორს უნდა
თავის ნადავლი გაჩვენოთ. მართლა!

კომანდორი (ორტუნოს, ჩუმად)

სახლში რომ შევლენ, იმავე წუთში
დაკეტავ კარებს! (გაღის)

ლაურენსია

გაგვიშვი, ფლორეს!

ფლორესი

არ შემიძლია, ლაურენსია!
იმ საჩუქრებში, რომლებიც ახლა
თქვენმა კაცებმა მოართვეს ბატონს,
თქვენც ხართ ორივე!

პასკვალა

უყურე ამას!

ლა უ რ ე ნ ს ი ა

განა კომანდორს ცოტა მიართვეს
ბატი, ქათამი და ღორის ხორცი?

ფ ლ ო რ ე ს ი

ღორის ხორცს თქვენი სად შეედრება?!
კომანდორს ნაზი კერძები უყვარს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ისემც გაუსკდა იმას მუცელი!

ლაუსხლტებიან და გარბიან.

ფ ლ ო რ ე ს ი

რა გვეშველება ახლა მე და შენ?
რა ვუთხრათ იმას?

ო რ ტ უ ნ ი ო

აბა, რა ვიცი!

ხელცარიელებს რომ დაგვინახავს,
ცოცხლები ვეღარ გადავურჩებით!

გადიან.

ს უ რ ა თ ი მ ე ს ა მ ე

მეფეთა საცხოვრებელი მედინა-დელ-კამპოში.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 8

მეფე დონ ფერდინანდი. დედოფალი
იზაბელა, დონ მანრიკე და ამაღა.

დ ე დ ო ფ ა ლ ი

მე მოგახსენებთ, სენიორ, რომ ჩვენ
ამჟამად საფრთხის წინაშე ვდგავართ:
მეფე ალფონსო ჯარს იკრებს უკვე!

მ ე ფ ე

არაფერია! მხარს დავვიჭერენ
არაგონიდან, ნავარიდანაც...
მე იმედი მაქვს ჩვენი ძალისა!

დ ე დ ო ფ ა ლ ი

მოქმედება და გაბედულება —
ესაა მხოლოდ თავდები იმის,
რომ გავიმარჯვებთ...

დ ო ნ მ ა ნ რ ი კ ე

სიუდადიდან
რეხიდორები გეხლნენ, მეფევ,
საუბარი სურთ!

მ ე ფ ე

სთხოვეთ მობრძანდნენ,

დ ო ნ მ ა ნ რ ი კ ე გადის და ბრუნდება რეხიდორების
თანხლებით.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 9

ი გ ი ვ ე ნ ი და რ ე ხ ი დ ო რ ე ბ ი

პ ი რ ვ ე ლ ი რ ე ხ ი დ ო რ ი

დიდო მეფეო! ნება მოგვეცი
ქალაქ სიუდად-რეალის ყველა
მკვიდრის სახელით უმორჩილესი
თხოვნით მოგმართოთ... გვიშველე, მეფევ!
გამოგვესარჩლე! ვერაგი მტერი
თავზე დაგვესხა მოულოდნელად!
დიდი მაგისტრი კალატრავისა,
ნორჩი როდრიგო ტელეც ხირონი, —

ცნობილი თავის პატივმოყვრობით
და ყმაწვილური თავგასულობით, —
გარს შემოერთყა სიუდად-რეალს.
სამი დღე-ღამე გაგრძელდა ბრძოლა,
ქუჩებში სისხლი ღვარად დიოდა,
მაგრამ ვერაფერს გაეხდით... ამჟამად
ქალაქი უკვე აღებულია
და კალატრავის ორდენის დროშა
ფრიალებს მისი კარიბჭის თავზე...
ქალაქს განაგებს ფერნან გომეცი,
ისაა ჩვენი ხელისუფალი
და თუ დროულად არ მოგვეშველეთ,
თქვენი ერთგული ქვეშევრდომები
მისი მონები გავხდებით ყველა.

მეფე

სადაა ახლა ფერნან გომეცი?

პირველი რეხიდორი

ალბათ ფუენტე ოვეხუნაში,
იქ ცხოვრობს.

მეფე

ჯარის მეთაურები
თუ დაგრაჩა ვინმე?

მეორე რეხიდორი

არა, მეფეო.
ვისაც შეეძლო წინამძღოლობა,
ან მოკლეს, ან ტყვედ ჩავარდა...

მეფე

მაშინ
დროს ნუ დაკარგავთ! თქვენ, დონ მანრიკე,
დაუყოვნებლივ გაემგზავრებით!

თან გაიყოლებთ ერთ-ორ ლეგიონს, —
მეტა, მე ვფიქრობ, არც დაგვირდებათ
იმ თავგასული ღლაპის, მაგისტრის,
დასასჯელად და ასალაგმავად!

დონ მანრიკე

იმედი გქონდეთ, ჩემო მეფეო,
სახლვარს დაუღებ მის უგნურებას
და თუ სიკვდილმა არ შემაჩერა,
გამარჯვებული დაგიბრუნდებით!

ველანი გაღიან.

სურათი მეოთხე

მინდობი ფუენტე ოვეხუნას მახლობლად.

გამოცვლა 10

ლაურენსია და ფრონდოზო

ლაურენსია

რამდენჯერ უნდა გითხრა, ფრონდოზო,
ჩამომესხენი! ნუ დამდეგ კუდში!
აბა, ეს რას ჰგავს! სახლიდან გარეთ
ვერ გამოვსულვარ! დღესაც წყაროზე
სარეცხის რეცხვა არ დამაცალე!..
შენი უგნური ქცევის წყალობით
მთელი სოფელი ჩვენზე ყაყანებს!
ათას რაღაცას ჭორაობს ხალხი!
ამბობენ, თითქო მე და შენ უკვე
გაჩარხული გვაქვს საქმე სავსებით
და დღეს იქნება თუ ხვალ იქნება,
ეკლესიაში ჯვარს დაგვწერს მღვდელი!
ამაზე ფიქრიც კი არ გაბედო!
შენ, მართალია, კარგი ბიჭი ხარ,
შნორიანი და წარმოსადეგი,

მუყაითი და დაუზარელი,
მაგრამ ცოლობას ვერ დაგპირდები!
არა და არა! დაოჯახებას
ჯერ არ ვაპირებ და შენც, ფრონდოზო,
გირჩევ, მაგაზე აღარ იფიქრო!

ფრონდოზო

ლაურენსია! რად მტანჯავ, ქალო?!
შენი დანახვა, შენს ახლო ყოფნა,
შენს გვერდით გავლა სულს მიდგამს, მაგრამ
სიტყვას იტყვი და ასე მგონია,
თითქო კუბოში მაწვენდე ცოცხლად!
ნუთუ ვერ ხედავ, შე დალოცვილო,
რომ ერთი ფიქრით ვსულდგმულე, შენთან
შეუღლებაზე ფიქრით!.. და ასეთ
სიყვარულისთვის, ერთგულებისთვის
ესაა შენი პასუხი?

ლაურენსია

სხვაგვარ
პასუხს ნუ ელი!

ფრონდოზო

ვერ დავიჯერებ,
რომ შენ ეგეთი უგრძობელი ხარ!
აბა შემხედე, რას დავემსგავსე!
უშენოდ აღარც სმა-ჭამა მახსოვს,
არც ძილი მინდა, არც მოსვენება,
აღარც ხალისი შემრჩა რისიმე!
რატომ მაწვალე, ლაურენსია?
ციდან მოფრენილ ანგელოზს ჰგავხარ,
რად ხარ ასეთი მკაცრი? ღმერთმანი,
თუ კიდევ ცოტა გაგრძელდა ასე,
ან თავს მოვიკლავ, ან გავლოთდები!

ლაურენსია

გალოთდები და ჩვენი მკითხავი
მოგარჩენს, მაგის წამალი იცის!

ფრონდოზო

ერთი წამალი მომარჩენს მხოლოდ —
შენი თანხმობა!

ლაურენსია

ჰო, კარგი ახლა!
ამდენ ლაპარაკს, ისა სჯობია,
მამაშენს, ქერა ხუანს, გაანდო
ეგ შენი ზრახვა ახირებული.
მოითათბირეთ, აწონ-დაწონეთ
და თუ დათანხმდა... მაშინ...

ფრონდოზო

რა, მაშინ?

ლაურენსია

ჯერ არ მიყვარხარ, მაგრამ, ვინ იცის...
ვნახოთ, ამქვეყნად რა არა ხდება!

ფრონდოზო

ვიდაცა მოდის... სენიორია!

ლაურენსია

სანადიროდ თუ მიეხეტება!..
არ დაგინახოს, აგერ იმ ბუჩქებს,
ამოეფარე! რას დგახარ, ჩქარა!

ფრონდოზო იმალება.

კომანდორი არბალეტო ხელში, ლაურენსია,
ფრონდოზო — ბუჩქებში მიმაღული.

კომანდორი

ხედს ვეწიეთ, — ესაა სწორედ:
ტახს ვეძებდი და შველს შევეყარე!

ლაურენსია

მე... მე აქ, ხის ქვეშ, დასასვენებლად
ჩამოვჯექ ერთ წამს... სარეცხსა ვრეცხდი...
თქვენი ნებართვით, წავალ, სენიორ...

კომანდორი

მოიცა ერთ წამს! ეგ გულგრილობა
და ეგ სიკერპე სულ არ შეპფერის
იმ სილამაზეს, რომლითაც ზეცამ
შენ ასე უხვად დაგაჯილდოვა!
ბევრჯერ დამისხლტი ხელიდან, ბევრჯერ
არად ჩაავდე ჩემი კაცობა,
მაგრამ ამჯერად ვერ გამექცევი,
ვერსად წამიხვალ! ჩემი შემწეა
ეს უდაბური, მყუდრო ადგილი!
მომბეზრდა შენთან კუკუმალობის
თამაში! ისღა მაკლია, ვიღაც
ცხვრემოუხოცელ სოფელმა გოგომ,
დამცინოს ხალხში და დაიკვენოს:
„ჩვენი ბატონი ბევრს ეცადაო,
მაგრამ ვერაფერს გახდაო ჩემთან!“
აი, მიყურე, რას ვიზამ ახლა:
ლაპარაკში რომ დრო არ დავკარგო, —
შენ მაინც სიტყვა არ გესმის ჩემი! —
ჯერ მივაყუდებ ხის ქვეშ არბალეტს,
მერე მოვიხსნი ჩანთას, მათარას,
და მერე, როგორც მუნჯი — მუნჯურად,

შარტო ხელებით გესაუბრები! (მივარდება და
ხელს სტაცებს)

ლაურენსია

გონს მოღიო! ხომ არ ვაგეყლით?!

კომანდორი

...ემარა,
ნუ მეუბრები, ქალო! დამნებდი!

ლაურენსია

ღმერთო ძლიერო! მიშველეთ, ეინ ხარბო!

კომანდორი

რამ შეგაშინა, ჩვენს მეტი ახლა
არავინაა აქ... (ებრძვის)

ფრონდოზო (თავს დაადგება არბალეტით
ხელში)

კომანდორო!

ხელი გაუშვით, თორემ, ღმერთს ვფიცავ,
ეგ წმინდა ჯვარი, მკერდს რომ ვიმშვენებთ,
ახლა სამიზნედ გამომადგება!

კომანდორი

ტიტიავ! ძალო!

ფრონდოზო

ძალო არა ვარ. (ლაურენსიას)
ვაიქე ჩქარა!

ლაურენსია

ფრონდოზო, ფრონდილო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

გაიქე-მეთქი, რაღას უდგახარ?!
ლაურენსია გარბას.

ბ ა მ ო ს ვ ლ ა 12

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი და ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ახია ჩემზე! რამ გამაბრიყვა,
სატევარი რომ არ წამოვიღე!..
შენ ეი, გესმის, დაუშვი დაბლა
ევ არბალეტი! დაუშვი-მეთქი!
მიწაზე დადე!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

რათაო, ვითომ?
რომ გამაგოროთ აქვე?

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მუდრეგო,
როგორ მიბედავ?!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შეყვარებული,
წელანა ბრძანეთ, მუნჯი არისო.
მუნჯი კი არა, ყ რ უ ა, ბატონო,
და, როცა სატრფოს ეჭომავება,
არ ესმის, რასაც ეუბნებიან!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მაშ, რაღას უცდი, მესროლე ბარემ!
მესროლე ჩქარა და გაათავე,
შე ტილიანო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ვერა, სენიორ,
ვერ გამომიყვანო მოთმინებიდან,
რაც უნდ მაგინოთ! გლენი კაცი ვარ,
გლენებს კაცის კვლა არა გვჩვევია...
წადით თქვენი გზით, თქვენი სიკვდილი
თვითონ მოგნახავთ, როცა დრო მოვა!
ამ იარაღს კი მე დავიტოვებ!

მიდის.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ბეწვზე ეკიდა ჩემი სიცოცხლე!
გადავრჩი, მაგრამ... ვაი, სირცხვილო,
როგორ გამთათხა იმ არამზადამ?!
ო, რა სასტიკად ვანანებ ამას!

ფ ა რ ლ ა

მოქმედი ბაქოში

სურათი პირველი

მოედანი ფუნტან-ოეხუნაში

ბაქოსვლა 1

ესტეპანი და ალონზო

ესტეპანი

ისე თქვენ მყავდეთ ჯანმრთელად, როგორც
მე მართალი ვარ! საწყობებიდან
ხორბლის გატანა არ შეიძლება!
არა და არა! წლეულს მოსავალს
პირი არ უჩანს, პოდა, ამიტომ,
მარტული უნდა გამოვიზოგო!

ალონზო

მეც ასე ვფიქრობ. მშვიდობიანად
მართვა თუ გინდა სახელმწიფოსი,
პირველ ყოვლისა — მეურნეობას
უნდა მიხედო! მარტო ლაქლაქით
და დაპირებით ვერას ვახდები,
თუ დაამშიე მოსახლეობა!

ბაქოსვლა 2

ოგიენი, ლეონელო და ბარილო

ლეონელო

დავიგვიანეთ! ჩვენს სალაყბოში
სხეები მოსულან!

ბარილო

გვიამბე ახლა,
რას აქეთებდი სალამანკაში?

ლეონელო

ესწავლობდი.

ბარილო

მაინც, რასა სწავლობდი?

ლეონელო

მსურდა ყველაფრის შემეცნო არსი.

ბარილო

ხარისხი თუ გაქვს რამე?

ლეონელო

ჯერ არა.

ბარილო

ერთი რამ მითხარ, გეთაყვა... ახლა
ძალზე მომრავლდა ნაბეჭდი წიგნი.
ნუთუ სუყველა, ვინც ამ წიგნებს წერს,
ანდა კითხულობს — მეცნიერია?

ლეონელო

წიგნის სიმრავლემ, ჩემო ბარილო,
მთლად დააბნია კაცობრიობა!
თავისი ტყინით არავინ ფიქრობს!

დასწაფებია ყველა ამ წიგნებს
და კითხულობენ: სენაკში, სახლში,
წიგნთსაცავებში თუ ლაშქრობის დროს, —
თან ყურადღება დაქსაქსული აქვთ,
შეითვისებენ ზედაპირ ცოდნას,
თავში კი რჩებათ მხოლოდ ბურუსი,
როგორც სილაზე მდინარის ქაფი!..
მე ბეჭდვით სიტყვის არა ვარ მტერი, —
მან ბევრი შრომა გადაარჩინა
დავიწყებას და დაღუპვას, მაგრამ
სიკეთეს მუდამ სიავიც ახლავს:
რას არ ბეჭდავენ ახლა? ვისაც კი
არ ეზარება, მწერალი ხდება!
ხოლო სუყველას, ვინც წიგნს გამოსცემს,
თავი სწავლულად მოაქვს!

ბ ა რ ი ლ დ ო

და მიინც,
დიდი საქმეა წიგნი, სტუდენტო!

ლ ე ო ნ ე ლ ო

ეჰ, უწიგნოდაც არა უჭირდა
კაცობრიობას, — არც ცოდნა აკლდა,
არც განათლება! აბა, მითხარი:
სადა გყავს ახლა იერონიმეს
ან ავგუსტინეს ბადალი ხალხი?!

ბ ა რ ი ლ დ ო

უგუნებოდ ხარ, გეტყობა. დავსხდეთ.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა ვ

იგივენი, ქერა ხუანი და გლეხი

ქერა ხუანი

ისეთი დროა, ქალის მზითევში
თორმეტ ქცევასაც ნაკულულობს ხალხი!

გ ლ ე ხ ი

შენ კომანდორის ამბავი იცი?

ქერა ხუანი

აბა?! უყურე იმ წუბაკს, იმას!
რა აუტეხა ლაურენსიას!

გ ლ ე ხ ი

მე მაგისტანა უზნეო კაცი
არ მეგულება დედამიწაზე!
ამ ხის წვერზეა ჩამოსახრჩობი!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 4

იგივენი, კომანდორი, ფლორესი და ორტუნო

კომანდორი

უფალი იყოს თქვენი მფარველი!
რატომ სწუხდებით, ისხედით!

ეს ტებანი

არა,
არ გვეკადრება! თქვენ თქვენს ადგილზე
დაბრძანდით, ჩვენ კი ფეხზე ვიდგებით!

კომანდორი

დასხედით-მეთქი! მე გთხოვთ!

ეს ტებანი

სენიორ!
ჩემი ფეხმარდი ყურშა თუ ნახეთ?

კომანდორი

კარგი მწევარი გყოლია, მითხრეს...
ჰო, მართლა! სიტყვამ მოიტანა და
იცი, რას გეტყვი? ეგ შენი ძალი
უნდა მათხოვო, ანდა მაჩუქო!
დიდი ხანია დავდევ ერთ კურდღელს
და ვერაფრით ვერ დამიჭერია!
ბევრჯერ დამისხლტა ხელიდან, ბევრჯერ
გამაწბილა და დამტოვა მშრალზე...
ჩამაგდებინე როგორმე ხელში!

ესტებანი

სიამოვნებით, მაგრამ სადაა
კურდღელი?

კომანდორი

აქვე... შენს ქალზე ვამბობ.

ესტებანი

ჩემს ქალზე? როგორ? ლაურენსია?

კომანდორი

ჰო, ასე ჰქვია.

ესტებანი

და თქვენ გსურთ იგი
ჩაიგდოთ ხელში?

კომანდორი

ასეც მოხდება,
თუ გაუწყრები, გაჯორავ მაგრა!

ესტებანი

მერე და არსთვის? რა დამაშავა?

კომანდორი

რომ არ გაბედოს ჩემთან კერპობა!

ესტებანი

არ გეკადრებათ, სენიორ, ჩემთან
ეგ ლაპარაკი.

კომანდორი

დახე, ტეტიას!

მეკამათება კიდევ!

ესტებანი

სენიორ!

ჩვენ ყველას თქვენი მფარველობის ქვეშ
მშვიდობიანი ცხოვრება გვინდა.

ნუ გავვიმწარებთ ლუქმას, რომლითაც
თქვენი წყალობით საზრდოობს ხალხი!
თქვენ, მართალია, წარჩინებული
პირი ბრძანდებით, ჩვენი ბატონი,
მაგრამ ფუენტე ოვეხუნაში
ცოტა როდია ადამიანი
ღირსეული და პატივსაცემი!

ლეონელო

ეს ვინ ყოფილა! რა თავხედია?!

კომანდორი

ეი, რეხიდორ! თქვი, თუ ღმერთი გწამს,
ვის ვაწყენინე?

ალონზო

თქვენი სიტყვები

შეურაცხყოფას გვაყენებს ყველას!
რატომ გვამცირებთ ასე? რად ბლალავთ
ჩვენს კაცობას და ნამუს-ღირსებას?!

კომანდორი

ღირსებასაო? დასწყევლოს ღმერთმა!
გესმით, ბიჭებო? ამ მათხოვრებსაც
ჰქონიათ თურმე ღირსება?!.. იქნებ
რაინდებიც ხართ? მითხარით, ბარემ:
რომელ რაინდულ ორდენს ეკუთვნით?

ალონზო

სენიორ, იმან დაიტრაბახოს
თავის ღირსებით, ვისაც შემთხვევით
ერგო ეგ ჯვარი, ახლა თქვენ გულზე
რომ გოკეთიათ... თქვენი სისხლი კი,
ჩვენსას არაფრით არა სჯობია!

კომანდორი

რას მეუბნები?! იქნება უფრო
ბინძურიცაა? მაშ ჩემი მღვრიე,
მურდალი სისხლი რომ შევეურიო
თქვენსას, წახდება თქვენი ჯილაგი?!

ალონზო

კაცს მხოლოდ მისი ბიწიერება
წახადენს!

კომანდორი

მაგრამ თქვენი ცოლები
სხვას რომ ფიქრობენ? მათ ჩემი სისხლი
სრულებითაც არ ეუცხოებათ,
ხოლო ალერსი და მოფერება
მოსწონთ კიდევაც და სიამოვნებთ.

ესტებანი

სენიორ, რატომ კადრულობთ ამას?!
ეგ, რაც თქვით, არის ცილისწამება
და აქ კაციშვილს არ სჯერა თქვენი!

კომანდორი

ამ ტეტეებში ყოფნა მართლაც რომ
მოსაწყენია! აფსუს ქალაქი!
იქ წარჩინებულ კაცს შეუძლია
დრო გაატაროს თავის ნებაზე!
იქ ქმრებიც უფრო საღად მსჯელობენ
და უხარიათ, რის ღიდებულნი
მათი ცოლების სანახავად და...
გასამხნეველად დაბრძანდებიან!

ესტებანი

სცდებით, სენიორ! ქალაქებშიაც
არის ღმერთი და არის კანონი!

კომანდორი

გასწით აქედან!

ესტებანი (ალონზოს)

ჩვენ გვეუბნება?
სუყველას?

კომანდორი

გასწით, რაღას უდგახართ?!
კაცი არ ვნახო აქ, მოედანზე!

ესტებანი

წავალთ, ბატონო...

კომანდორი

ერთად კი არა,
ცალ-ცალკე წადით!

ფლორესი (კომანდორს)

ნუ გაფიცხდებით,
არ ღირს.

კომანდორი

მაგათი ქოჭი კი გაწყდა!
განა არ ვიცი, წავლენ ახლა და
სადმე სხვა ადგილს მოყუჩდებიან
და გააბამენ ლაქლაქს!

ორტუნიო

სენიორ,
ცოტა სიმშვიდე და მოთმინება!

კომანდორი

ისედაც მიკვირს, აქამდე როგორ
ვითმენდი!.. წადით სახლებში ყველა!
მაგრად დაკეტეთ კარი და გარეთ
არ გამოხვიდეთ! გესმით, რას ვამბობ?!
ლენელო

ლენელო

ამას რას ხედავს ჩემი თვალები?!

ესტებანი

თქვენ — იქით... მე კი — ჩემი გზით წავალ!

გლებები გადიან.

გამოსვლა 5

კომანდორი, ორტუნიო და ფლორესი

კომანდორი

ვისთან გვაქვს საქმე, ხედავთ?!

ორტუნიო

სენიორ,
რაც გულში უდევთ, იმას ამბობენ,
თქვენ კი, რატომღაც, არ გჯერათ მაინც.

რომ მოთმინების ფიალა მათი
უკვე აივსო.

კომანდორი

და მერე რაო?
განა მე მათი ბატონი არ ვარ?

ორტუნიო

არა, მე მაგას არ გეუბნებით.

კომანდორი

ის კი, ის ხეპრე, არბალეტი რომ
ამართვა, დადის თავისუფალი?

ფლორესი

წუხელ, ერთ ყმაწვილს იმის მაგივრად
მოხვდა მაგარი! ღამის წყევლიაღში
ლაურენსიას სახლთან ვილაცა
მას მივამსგავსე... მივეპარე და
ვუთაქე თავში!

კომანდორი

სად იმალება
ფრონდოზო?

ფლორესი

აქვე იქნება სადმე,
დაეხეტება ტყე-ტყე.

კომანდორი

უყურე,
არ ეშინია ძაღლიშვილს! მას ზომ
მოკვლა უნდოდა ჩემი!

ფლორესი

ეტყობა,

აინუნშიაც არ ავდებს თავის
ბატონის წყრომას! მაგრამ სად წავა?
ჩიტაც რომ იყოს, მწერიც რომ იყოს,
ამ ტყეში ვერსად დაგვემალება!

კომანდორი

მე თავს ვიკავებ, თორემ, მერწმუნე,
თუ გამოვედი მოთმინებიდან,
ერთი საათიც არ დამჭირდება,
რომ შთლად აღვგავო მიწის პირისგან
ეს დაწყევლილი, ურჩი სოფელი!
დავწვავ! ქვას-ქვაზე აღარ დავტოვებ!
საკუთარ ხელით დავახრჩობ ყველას!..
არაფერია, ამის დროც მოვა!
ჯერჯერობით კი, რა ვაეწყობა,
შურისძიების მრისხანე გრძნობა
გონებას უნდა დავუმორჩილო.
რათ — პასკვალამ?

ფლორესი

ორ-სამ კვირაში
გავთხოვდებით. შენმა ბატონმა
დამაცალოსო ცოტაც!

კომანდორი

მაშ, ვადის
გაგრძელებას მოხოვს?

ფლორესი

რისთვისაც უხვად
დაგაჯილდოვებთ! ნაღდ ანგარიშზე
გავისწორდებათ!

კომანდორი

მარინამ, რათ?

ფლორესი

ეპვიანობსო ჩემი საქმარო,
სულ კულში დამდეგს, არ მცილდებაო!
იმანაც ვთხოვთ, ცოტა აღროვოთ,
სანამ იმ ყეყეჩს დაშომშინებს
და მერე — იქაც გზა გახსნილია!

კომანდორი

ინესა ნახე?

ფლორესი

ეგ რომელია?

კომანდორი

ანტონის ცოლი.

ფლორესი

ო, ის მზადაა

მოგემსახუროთ, როცა კი გნებავთ!

კომანდორი

მიყვარს ქალები! განსაკუთრებით
აი ეგეთი, თავქარიანი
ქალები მიყვარს, დიდხანს დევნა რომ
არა სჭირდებათ!.. ერთია მხოლოდ —
სულ არ ვაფასებ ამნაირ ქალებს!
თუმცა რა ჩემი ბრალია? მაგათ
თავისი ფასი თვით არ იციან!
კიდევ კარგი, რომ ეგრეთ, თორემ
მათ რომ იცოდნენ თავისი ფასი,
მამაკაცები სულ ერთიანად
ქალების დევნას გადავყვებოდით!

გ ა მ მ ს ვ ლ ა 6

იგივენი და სიმბრანოსი

სიმბრანოსი

კომანდორს ვეძებ. სადაა?

ორტუნიო

ავერ!

სიმბრანოსი

სახელოვანო ფერნანდო გომეც,
ისევ საბრძოლო საყვირი გიხმობთ!
ეგ მწვანე ჩაჩი უნდა შესცვალოთ
ელვარე ზუჩით, ხოლო ხიფთანი —
ჯაჭვის პერანგით და საჭურველით!
თქვენს სამფლობელოს — სიუდად-რეალს
მოულოდნელად თავზე დაესხა
კასტილიელი ხელმწიფის ჯარი!
ალყამემორტყმულ ქალაქში დარჩა
ყრმა დონ როდრიგო ტელეც ხირონი!
თუ მას დროულად არ მიეშველეთ,
არ დაატეხეთ მტერს თავზე რისხვა,
სიუდად-რეალს — განადგურება,
ხოლო დიდ მაგისტრს — ტყვეობა ელის!
იჩქარეთ!

კომანდორი

კმარა! ლაპარაკის დრო

არაა ეხლა! შენ, ორტუნიო,
დაპქარ დაფდაფებს! ამ წუთში ყველა
აქ გამოცხადდეს!.. სულ რამდენი ვართ
ჯარისკაცები?

ორტუნიო

ორას კაცამდე.

კომანდორი

ვეყოფით... აბა, ცხენებზე ყველა!

სიმბრანოსი

თუ არ აჩქარდით, სიუდად-რეალს
კასტილიელთა მეფე დაიპყრობს!

კომანდორი

ეგ არ მოხდება, ნუ გეშინია!

სწრაფად გადის.

გ ა მ მ ს ვ ლ ა 7

ტყე ფუნტე ოვეხუნას ახლო. ლაურენსია,
პასკვალა და მენგო

პასკვალა (მენგოს)

ნუ მოგვემორდები.

მენგო

გეშინია თუ?

ლაურენსია

აქ, სადღაც ახლო ნადირობს ხოლმე...
უღაბურია ეს ადგილები
და ჩვენ, ქალები, იმისი შიშით
მუდამ ჯგუფ-ჯგუფად დავიარებით.

მენგო

პაი, დედასა! როგორ დავაფრთხნით!
ჭირია, მოკლედ, აქაურობის!

ლაურენსია

ჭირი და მეტი! ოღონდ კი ქალი
იხელთოს სადმე მყუდრო ადგილას, —

ყმაწვილია თუ ხანშიშესული,
ალარ დაეძებს!

მ ე ნ გ ო

გაუსკდა მიწა!
მეხი დაეცა იმ შეჩვენებულს!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა ზ

იგივენი და ხასინტა

ხ ა ს ი ნ ტ ა

მიშველეთ, ხალხნო! ღვთის გულსათვათ,
დამშალეთ საღმე!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რა დაგეპართა?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ნუ გეშინია, ჩემო ხასინტა,
აქ ვართ!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

კომანდორს ჯარისკაცები
სალაშქროდ მიჰყავს... გზაში შემთხვევით
გადავეყარე და სენიორმა
ჩემი დაჭერა ბრძანა... იმათთან
უნდა წავეთრე... დამდევენ ახლა...

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რით დაგეპართ, შე საცოდავო?!
შენ თუ ასეთი რამ დაგიბირეს,
მე რას მიზამენ?! (გარბის)

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

აბა, რა გიყო?!
მამაკაცი რომ ცყოფილიყავი,
დაგიფარავდი! ქალი ვარ შეცა (გარბის)

მ ე ნ გ ო

შე კი კაცი ვარ და ქუდი მხურავს
და არ შევარცხვენ ვაჟკაცის სახელს!
მოდო აქ, ჩემთან ახლო იყავი!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

იარალი გაქვს?

მ ე ნ გ ო

რამდენიც გინდა!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

სადაა?

მ ე ნ გ ო

აგერ, ეს ქეები! რაო?
ვანა სასროლად არ გამოდგება?
მე შენ გეტყვი და დავაცდენ ნიშანს!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა ზ

იგივენი, ფლორესი, ორტუნო და ჯარისკაცები

ფ ლ ო რ ე ს ი

როგორ გეგონა, ვერ გიპოვილით?

ხ ა ს ი ნ ტ ა

მიშველე, მენგო!

მ ე ნ გ ო

შეჩერდით, ხალხო!
არა გრცხვენიათ?

ო რ ტ უ ნ ი ო

უყურე ამას!
შენ ვინა გდიხარ? გაიწი იქით!

მ ე ნ გ ო

ნათესავია ჩემი ეს ქალი!
ხელი არ ახლოთ, თორემ...

ფ ლ ო რ ე ს ი

რაო?
სიცოცხლე ხომ არ მოგძულებია?

მ ე ნ გ ო

თუ გავგულისდი და ეს შურდული
დაეატრიალე, მე ვიცი მაშინ
თქვენი ამბავი!

ზ ა მ ო ს ვ ლ ა 10

იგივენი და კ ო მ ა ნ დ ო რ ი, ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

რა დაგემართათ?!
ერთი ვიღაცა გომბიოსათვის
ცხენიდან უნდა ჩამომიყვანოთ?!

ფ ლ ო რ ე ს ი

სენიორ! გვებრძვის ეს ოჯახქორი!
სწორი თქვით მაშინ: გასაწყვეტია
მთელი სოფელი!

მ ე ნ გ ო

ჩემო სენიორ!
თუ რაინდული თვისება არე
სამართლის დაცვა და მოწყალება,
გემუდარები, ნუ გაგვიმეტებ
და ნუ ჩაგვაგდებ სასტიკ ცოდვაში!
ამბობენ, თითქო შენ განგოზრახავს
აი, ეს ქალი, ეს პატარძალი,
საქმროს წაართვა და ლაშქრობაში
თან გაიყოლო!.. ნუ იზამ ამას!
ნება მომეცი, შინ მივიყვანო
თავის მშობლებთან...

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მაგის უფლებას . . .
გაძლევ! მსახურნო, თქვენც გაძლევთ ნებას,
რომ გაუსწორდეთ, როგორც შეჭფერის!
დადე შურდული!

მ ე ნ გ ო

სენიორ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ფლორეს!
შენც, ორტუნო და შენც, სიმბრანოს!
შეჰკარით მაგრად შურდულის თასმით
და მოკარით აგერ იმ ხეზე,
მერე მაგ თქვენი ფართო ქამრებით
ურტყით და ურტყით! ურტყით მანამდე,
სანამ ბალთები დაწყდება ქამრებს!

მ ე ნ გ ო

სენიორ, რატომ მიმეტებთ, მე ხომ...

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ხმა-კრინტი! აბა, მიდით, ბიჭებო!

მ ე ნ გ ო

ღმერთო ძლიერო! ხედავ, რა ხდება?
ნუთუ შეარჩენ ამ ბოროტებას?!

ფლორესს, ორტუნოს და სიმბრანოს გაჰყავთ მენგო.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 11

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი, ხ ა ს ი ნ ტ ა და ჯ არ ის კ ა ე ც ე ბ ი.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შე უბედურო, რომ გამირბოდი—
სად გამირბოდი? ეგეც არ იყოს,
როთი მჯობია ვილაც გლეხუჭა
მე — კეთილშობილ რაინდს, შენს ბატონს?

ხ ა ს ი ნ ტ ა

კეთილშობილი ბრძანდებით, დიახ,
მაგრამ არც ჩვენ ვართ თქვენზე ნაკლები,—
თუ იმ სასწოროზე, რომლითაც სწონით,
ჩვენს პატიოსან ქალობას დასდებთ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შენ თუ გგონია, უკმეხი სიტყვით
ჩემს მრისხანებას დააცხრობ, — სცდები.
გასწი!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

სად? ვისთან?

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ჩემთან წამოხვალ.

ხ ა ს ი ნ ტ ა

სენიორ, მე გთხოვთ... გონს მოდ-თ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

კ არ გ ი.
გონს მოვალ, რაკი შენ ასე გინდა...
აღალწი წახვალ! იქ ჩემს მაგივრად.
ჩემს ჯარისკაცებს ასიაშოვნებ.
იმათ მიუვადებ შენს თავს... ეს მოგწონს?

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ო, შემობრალეთ!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ა რ ა, ძვირფასო,
ჩემს ნათქვამს აღარ გადავთქვამ!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

მხეცო!
რას მემართლები, რა გინდა ჩემგან?!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

აბა, იარე!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

წმინდაო ღმერთო,
შენ დამიფარე განსაცდელისგან!

ხ ა ს ი ნ ტ ა გაჰყავთ

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 12

ქუჩა ფუენტე ოვეუნაში.
ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა და ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ფრონდოზო! ხომ არ გაგიყებულხარ?
არ იცი განა, თუ დაგიჭირეს,
რას დაგაწევენ?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შენთვის მინდოდა
მეჩვენებინა, როგორ მიყვარხარ!
თანაც სერიდან თვალი მოვკარი
კომანდორს თავის ჯარისკაცებით,—
ქუდმოგლეჯილნი გარბოდნენ სადღაც...
უმაღვე შენსკენ გამოვეშურე!
შენ ხომ არ გამცემ? ჰა? არ დამლუპავ?
თუმცა, მე ვიცი, თუ რა დამლუპავს,
მხოლოდ და მხოლოდ — შენი უარი!
საით წაშავდა ის უწმინდური?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

სალაშქროდ.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

სულაც მოუსაველეთში
წასულა!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ბიჭო, ნუ ამბობ ეგრე, —
გამიგონია, ვისაც სწყევლიან,
ის თურმე უფრო დიდხანს ცოცხლობსო!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მაშინ იცოცხლოს ათასი წელი!
ლაურენსია, შენ შემოგველე,
როდის მალირსებ სანატრელ პასუხს?
შენ კარგად იცი, როგორ მიყვარხარ, —
დღეა თუ ღამე — სულ შენზე ვფიქრობ,
სულ თვალწინ მიდგას შენი ხატება!
მთელს სოფელს შენი საქმრო ვგონივარ,
ყველას საცოლე ჰგონიხარ ჩემი...
რად ხარ ასეთი გულდახურული,
ბოლოს და ბოლოს, თქვი: ჰო თუ არა?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჰო.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ღმერთო ჩემო! ხომ არ მატყუებს
სმენა?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ჰო-მეთქი, ჩემო ფრონდოზო.
ამას აქ ვამბობ და შეგიძლია
მთელს სოფელს ამცნო... მე თანახმა ვარ!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ნება მომეცი ამ სიტყვებისთვის
პირქვე დავემხო და სასოებით
დავკოცნო შენი ტერფების კვალი!
შენ გამაცოცხლე! ასე მგონია,
მკვდრეთით აღვსდექი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ადექი მართლა
და ზედმეტ სიტყვებს ნუ ლაპარაკობ!
ახლავე უნდა შეუდგე საქმეს.
მოეთათბირე მამაჩემს... აგერ
ისიც, აქეთკენ მოემართება!
მიდი, უთხარი... მოკლედ, შენ იცი,
რაა საჭირო! მე კი პირობას
გაძლევ, რომ შენი ცოლი გავხდები!
სახლში შედის.

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

შენი იმედით ვარ ახლა, ღმერთო!

ესტებანი, ალონზო და ფრონდოზო

ესტებანი (ალონზოს)

თვალი მლაღატობს... აბა, შეხედე:
ის ფრონდოზოა?

ალონზო

ის არი, დიახ.

ფრონდოზო

სენიორ! თქვენთან საუბარი მსურს.
ნება მომეცით...

ესტებანი

უნებართვოდაც
შეგიძლია თქვა. უცხო არა ხარ, —
ერთადერთ ჩემი ქალიშვილისგან
არ ვაგანსხვავებ. — ჩემი გაზრდილი,
შენც ასეთივე შვილი ხარ ჩემი!

ფრონდოზო

ამიტომ ვბედავ უმორჩილესი
თხოვნით მოგმართოთ... თქვენ იცით, ვინ ვარ.

ესტებანი

შენც შეურაცხყო იმ მხეცმა?

ფრონდოზო

დიახ...

ესტებანი

მეც შენი წყენა გავიზიარე!

ფრონდოზო

ჩემო სენიორ! თქვენ იცით, ვინც ვარ.
ჩვენი ოჯახის ხშირი სტუმარი
ყოფილხართ... გეტყვით დაუფარავად:
ლაურენსია მიყვარს და მინდა
ცოლად ვითხოვო!.. თუ მამატივით
კადნიერებას, რომ ასე უცებ
გამოვთქვი ჩემი გულისნადები,
თქვენს მოწყალებას მივიღებ, როგორც
მოსალოდნელი თანხმობის ნიშანს!

ესტებანი

ფრონდოზო, შეილო! შენი სურვილი
ჩემსას ემთხვევა და მიხანგრძლივებს
სიცოცხლის დღეებს!

ალონზო

ქი მაგრამ, თვითონ
ქალი რას ამბობს? თუა თანახმა?

ესტებანი

ვანა არ იცი ახალგაზრდების
ამბავი? მაგათ წინდაწინ უკვე
მოითათბირეს და გაჩარხული
ექნებათ საქმე! ასე არ არი?..
აზლა მზითევზე უნდა ვიფიქროთ.
დიდი სიმდიდრით ვერ დავიკვებნი,
მაგრამ ღარიბიც არ ვარ იმდენად,
რომ ჩემს ქალიშვილს დავაკლო რამე!

ფრონდოზო

არ ვსაჭიროებ მზითევს, სენიორ,
თქვენი ასულის ხელსა გთხოვთ მხოლოდ!

ალონზო

ო, ეს ისეა შეყვარებული, —
დედაშობილა რომ გააყოლოთ,
იმაზედაც კი დათანხმდებოდა!

ესტებანი

მაშინ ვკითხვით თვით ლაურენსიას!

ფრონდოზო

აუცილებლად!

ესტებანი (ეძახის)

ლაურენსია!

გამოსვლა 14

იგივენი და ლაურენსია

ლაურენსია

რა გნებავთ, მამავ?

ესტებანი (ალონზოს)

აკი გითხარი!
დაძახებაც კი ვერ მოვასწარი,
აქ გაჩნდა წამსვე! ჩემო გოგონავ,
რას იტყვი... ცოტა იქით გავიდეთ...
რას იტყვი, შვილო, ამ ჩვენს ფრონდოზოს!
ჩემი დისშვილი ლოლა რომ შევერთოთ?
არ უნდა იყოს ურიგო ბიჭი?!

ლაურენსია

ლოლა თხოვდება?

ესტებანი

რატომაც არა,
თუკი მთხოვნელი გამოუჩნდება.

ლაურენსია

მე ვფიქრობ, მამავ... კარგი იქნება!

ესტებანი

მაგრამ ლოლა რომ ულამაზოა?
იქნებ აჯობებს, ამ ჩვენს ფრონდოზოს
შენ გაჰყვე ცოლად?

ლაურენსია

ხუმრობას მაინც
არ იშლით, თუმცა გაჭალარავდით!

ესტებანი

გიყვარს ფრონდოზო?

ლაურენსია

საკმარისია
ისიც, რომ მასთან მახარებს ყოფნა.
რატომ და რისთვის — ნუ შეკითხვებით!

ესტებანი

მაშ, თანახმა ხარ?

ლაურენსია

დიახ, ბატონო.

ესტებანი

ძალიან კარგი! ახლა მე ვიცი...
(ალონზოს) წავიდეთ, ვნახოთ ჩემი მძახალი!

ა ლ ო ნ ზ ო

წავადეთ.

ეს ტ ე ბ ა ნ ი (ფრონდოზოს)

მზითვის რა ვუთხრა, შვილო?
ოთხ ათასამდე მარაველს მოგცემთ.
შეტი...

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

სენიორ, რად შეურაცხყოფთ?!
მე არაფერი არ მინდა თქვენი,
მათხოვარი კი არა ვარ!

ეს ტ ე ბ ა ნ ი

მესმის,
ვანა არ მესმის, მაგრამ, ხომ იცი,
მზითვის აღება წესია ჩვენში.
თუ არ მოგეცი, ან არ აიდე,
მერე ინანებ... მომავალზედაც
უნდა იფიქრო, შე დალოცვილო!
ესტებანი და ალონზო გავლენ.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

კმაყოფილი ხარ?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

კმაყოფილიო?
თავი სიზმარში მგონია, ლამის
გადავირიო სიხარულისგან!
ნუთუ, ძვირფასო, ეს მართალია?
ნუთუ ნამდვილად ჩემი ხარ, ჩემი?!
დიდება შენი სახელის, ღმერთო,
ძლივს არ ველირსე ამ ნეტარებას!
ერთად გავლენ.

გ ა მ ო ს ც ვ ლ ა 15

მინდობი ფუენტე ოვეხუნას ახლო. საქორწინო პროცესია. მე მუ ს ი კ ე ნ ი, მ ე ნ გ ო, ფ რ ო ნ დ ო ზ ო, ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა, პ ა ს კ ვ ა ლ ა, ბ ა რ ი ლ დ ო, ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი, ეს ტ ე ბ ა ნ ი.

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერთან)

მრავალჯამიერ,
ნეფე-დედოფალს!
ღმერთმა აშოროს
ყველა დარღები!
გამრავლდნენ ქვეყნად
და გაიხარონ
და გაიფურჩქნონ,
როგორც ვარდები!

მ ე ნ გ ო

მაგ კუპლეტების მოსაჩმახავად
დიდი ჯაფა არ დაგპირდებოდით!

ბ ა რ ი ლ დ ო

თუ შეგიძლია, თქვი უკეთესი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მენგომ სიმღერის რა იცის, კაცო!
მაგას მათრახის ამბავი ჰკითხე, —
მთელი ზურგი აქვს აჭრელებული!

მ ე ნ გ ო

ას კაცთან მარტო რას გავხდებოდი?
წამაქციეს და მირტყეს!.. ეგ რაა!
ერთ კაცს... არ მინდა დავასახელო,
პატივსაცემი პირია... მელნის
ოყნა შეასხეს ქვიშანარევი!
კინალამ მოკვდა ის უბედურნი!

ბ ა რ ი ლ ღ ო

შენ არ გეწყინოს, მენგო, ჩვენ ვხუმრობთ!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ლექსი გვიტხარი, ისა ჯობია,
ოდონდ კობტა და დალაგებული!

მ ე ნ გ ო

რასაც ახლა ვიტყვი,—
არ გაუვა წყალი:
დღეგრძელ იყოს ჩვენი
ნეფე-დედოფალი!
გაეკეთოთ ბუდე
და ცხოვრობდნენ წყნარად,
თავიანთი მშობლის
გულის გასახარად!

ღუღუნებდნენ ტკბილად,
როგორც ორი მტრედი,—
საფლავშიაც ჩაწვენენ
ერთმანეთის გვერდით!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

რას გვერჩი, ძმაო?! დაქორწინება
ვერ მოვასწარით და უკვე გემარხავ?!
მ ა მ ა ვ.

ბ ა რ ი ლ ღ ო

ისე კი — მალე გამოთქვა ლექსი,
ნიჭიერია, ეტყობა!.. ახლა
ნეფე-დედოფალს ვაცალოთ!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (ქერა ხუანს)

ნება მომეცით, ხელზე გემთხვიოთ!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

დამილოცნიხართ, ჩემო შვილებო!
იღღეგრძელეთ და იბედნიერეთ!
(ლაურენსიას)
მამაშენთანაც მიდით, იმანაც
უნდა დაგლოცოთ!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ღმერთო ძლიერო!
შენი კურთხევა მოჰმადლე ამათ!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

ახლა ორივემ დაგვლოცეთ ერთად!
(დალოცავენ)

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი.

აღსრულდა! აბა, მემუსიკენო,
სიმღერა, ერთი კარგი სიმღერა!

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი (მღერიან)

სოფლიდან გამოიბის ტურფა თვალწარმტაცი,
თმები გასწეწია ქალს.

მას კალატრაველი რაინდი მამაცი
მისდევს, არ აშორებს თვალს!

ბუჩქებს თავს აფარებს გოგონა სწრაფადა,
შემკრთალი, ფოთლებში ზის
და ფიქრობს, ამ მყუდრო საფარში აღბათა,
ველარ მომაგნებსო ის!

„ამაოდ მემალვი ფოთლებით ბურვილი,

ლამაზო, რაც გინდა ჰქენ,
ვეფხვივით სწრაფი ვარ, შმაგი მაქვს სურვილი,
ბუჩქებშიც მოგნახავ შენ!“

ახლოა რაინდი!.. ქალი კი, ნარნარი,
ტოტების ბადესა წნავს!

ფიქრობს, დაიფარავს ეს ზღუდე მაგარი
და საფრთხეს დააღწევს თავს!

იმ ტრფობის შეწვენით, მასში რომ ელვარებს,
სჯერა, გადასცურავს ზღვას,
მთებსაც გადალახავს... მაგრამ უღმობელი
რაინდი დასძახის მას:
„ამაოდ მემალვი შტოებით ბურვილი,
ლამაზო, რაც გინდა ჰქენ,—
ვეფხვივით სწრაფი ვარ, მძლავრი მაქვს
სურვილი
და ხელში ჩაგიგდებ შენი“!

გ ა მ მ ს ვ ლ ა 16

ი გ ი ვ ე ნ ი, კ ო მ ა ნ დ ო რ ი, ფ ლ ო რ ე ს ი, ო რ ტ უ-
ნ ი ო, ს ი მ ბ რ ა ნ ო ს ი და ჯ არ ის კ ა ც ე ბ ი.

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

შესდექით, ხალხო! ფეხი არავინ
დასძრას აქედან!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

ჩვენო სენიორ!
ჩვენ არ ვთამაშობთ, ჩვენ ქორწილი გვაქვს,
მხოლოდ ამისთვის მოვედით აქა...
მაგრამ რაკი თქვენ ბრძანებთ, ინებეთ...
გაჩუმდით, ხალხო! ჩვენი ბატონი
ბრძოლის ველიდან დაბრუნებულა,
ეტყობა, მტერზე გაუმარჯვნია
და ეს ამბავი უნდა გვაუწყოს!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მე დავიღუპე!

¹ თარგმანი კ. მაცაშვილისა.

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გაიქეც ჩქარა!
ჰო, თავს უშველე!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

დააბატონრეთ!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

დანებდი, შვილო! არ დაიღუპო
თავი!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

დაენებდე? გინდა რომ მომკლან?

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

რად უნდა მოგკლან?

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

მე უსამართლოდ
არავისა ვკლავ! რომ მდომებოდა,
ვუბრძანებდი და ჯარისკაცები
შენს შვილს აქვე, შენს თვალწინ აჩეხდნენ!..
ეს ვაჟბატონი დილეგში ჩასვით!
მის დანაშაულს მისივე მამა
გამოიძიებს და განაჩენსაც
ის გამოუტანს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ცოლს ირთავს დღესა!

კ ო მ ა ნ დ ო რ ი

ამ საბატო მოვალეობას
სხვაც შეასრულებს — მამაკაცები
ბევრია სოფლად!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ო, აპატიეთ,
თუ გაწყენინათ!

კო მ ა ნ დ ო რ ი

არ შემძლია!
თავისი ქცევით მან შეურაცხყო
დიდი მაგისტრი კალატრავისა!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ძოცვით ერთ წამს! ჩემო სენიორ!
სიმაპრსაც უნდა ჰქონდეს უფლება
დაიცვას სიძე! ეს ახალგაზრდა
არაფერშია დამნაშავე და
რად აპატიმრებთ, ვერ გამიგია!
ნუთუ იმისთვის, რომ ჩემს ქალიშვილს,
თავის გულისწივრს გამოესარჩლა?
აბა, რა ექნა? თქვენ ხომ, სენიორ,
ცოლის წართმევა გინდოდათ მისთვის!

კო მ ა ნ დ ო რ ი

სად ჰყავდა ცოლი?

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

დანიშნულება
ხომ იყვნენ, ერთი არ არის, განა?!

კო მ ა ნ დ ო რ ი

შენ სოფლის საბჭო რომ ჩაგაბარე,
იმას მიხედვ, ალკალდო! შენი
ვექილობა აქ არა გვჭირდება!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

პირში ბურთსა მჩრით? არაფერია,
სამართლის გზას მაინც მოენახავ!

კასტილიაში წავალ მეფესთან!
ისაა ქვეყნის ბატონ-პატრონი
და ის მოუღებს ბოლოს თქვენს ამგვარ
თავგასულობას!

კო მ ა ნ დ ო რ ი

წართვით კვერთხი!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

წაიღეთ, მაინც რაში მარგია!

კო მ ა ნ დ ო რ ი

გადაგატეხავ თაგზე!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

დამკარით!
თქვენგან აღარც ეს გამიკვირდება!
(კომანდორი არტყამს კვერთხს)

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

რას შერები, რასა? ჯობით სცემ მოხუცს!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (ეცემა კომანდორს)

ჩემს გამო უხდი სამაგიეროს,
შე საზიზღარო!

კო მ ა ნ დ ო რ ი (გლეხებს)

ხმა ჩაიწყვიტეთ! (ჯარისკაცებს)
დააპატიმრეთ ესეც! ცალ-ცალკე
დილეგში ჩასვით და მიუჩინეთ
ათ-ათი კაცი თითოს მცველებად!
თუ გაიპარნენ, დაგხოცავეთ ყველას!

გაღის. ჯარისკაცებს გაჰყავთ ლაურენსია და შეხოკი-
ლი ფრონდოზო.

მომხედება მესამე

სურათი პირველი

ხენტის (საერო საბჭოს) დარბაზი ფუნტე ოვეზუნაში

გამოსვლა 1

ესტებანი, ალონზო, ბარბილო,
ქერახუანი, მენგო და სოფლეები.

ესტებანი

პატივცემულო თანამომენო!
გულდათუთქული ცხარე ცრემლებით,
მე გეკითხებით: ტანჯულ ქვეყანას,
პატივყრილს და შეურაცხყოფილს,
რომელიც დნება ჩვენს თვალწინ, როგორც
სანთელი, — როდის დავასამარებთ?
ვის გაქვთ უფლება ასწიოთ მისი
კუბო, თქვათ სულის სახსენებელი,
როცა ღირსება არ დავგრჩა არცერთს
შეურყენელი და შეულახველი!
აბა, კაცი თუ მოიძებნება
ამ ჩვენს ფუნტე ოვეზუნაში, —
სასიკვდილოდ რომ არ გაეწიროს,
არ გაეთელოს, არ ჩაეწიხლოს
იმ ავსულს, იმ უხსენებელს, იმას!

როდემდე უნდა ვითმინოთ, ხალონო?
რაც ჩვენ დღეში ვართ, ამაზე უფრო
უარესი ხომ აღარ მოხდება?
რალას ვუყურებთ, რას ველოდებით?

ალონზო

სხვა გზა არ არი: აქედან უნდა
ავიყაროთ და სხვაგან დავსახლდეთ!

ქერახუანი

გიშვებენ, მერე?

მენგო

ეს რომ ვაიგონ,
სულ თავდაყირა ჩამოგვიდებენ!

რეხილორი

მამ, რა ვქნათ? ჩვენი ხომალდის ანძა
გადატეხილა, საჭეც მოშლილა
და უგზო-უკვლოდ, ზღვას მინდობილი,
უფსკრულისაკენ მივექანებით!
აი, შეხედეთ ესტებანს! ყოვლად
პატივსაცემი მოხუცი გახლავთ, —
უბატონოდ ხმას არ გასცემს არვინ, —
მაგრამ — დაინდეს? ქალი წაართვეს,
ჭადარა თავზე ალკალდის კვერთხი
გადაამტვრიეს და ახლა, მგონი,
პატიმრობითაც ემუქრებიან!

ქერახუანი

რა გვეშველება?!

ალონზო

რა და, მტარვალი
უნდა ჩაძაღღდეს!

ბ ა რ ი ლ დ ო

ბატონი მოვკლათ?
რას ამბობ, კაცო, ხომ არ გაგიჟდი?!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

უფალს შემდეგ — დედამიწაზე
ერთია ჩვენი ბატონი — მეფე!
და თუ უფალი ჩვენს მხარეზეა,
შიშს, ორჭოფობას რა უნდა ჩვენთან?!

მ ე ნ გ ო

სიფრთხილეს მაინც თავი არ სტკივა!
ეს საქმე უნდა ავწონ-დავწონოთ,
რომ არ ჩავვარდეთ უარეს დღეში!

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

მეტი რა გინდა, შე დალოცვილო?!
ცოცხლად გვმარხვენ! ჩვენი სახლები
გაძარცვულია და წაბილწული,
ჩვენი ნაშრომი და ნაოფლარი
სხვას მიაქვს... არა, შურისძიება!
შურისძიება მხოლოდ! ჩვენ მეტი
აღარაფერი არ დაგვრჩენია!
სისხლი სისხლის წილ! სიკვდილი მტარვალს!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2

იგოვენი და ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა — ნაგვემი, იმაგაწეწილი

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მამაკაცებო! თუ შეიძლება
თქვენს თავყრილობას დაესწროს ქალი?
სიტყვის უფლებას არ ვითხოვ, მე ხომ

დედაკაცი ვარ, სუსტი არსება,
რა შემიძლია ტირილის მეტი?

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ჰოი, ზეცაო! ლაურენსია?

ქ ე რ ა ხ უ ა ნ ი

ველარ იცანი, შვილია შენი?!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გამოვიცვალე... არ ვგავარ იმას,
რაც ვიყავ წინათ?

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ვაიმე, შვილო!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

გაჩუმიდი! შვილი არა ვარ შენი!
არ დამიძახო არასდროს ასე!

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

რა მოხდა? რატომ?

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ამის მიზეზი

ბევრია... ბევრი... მაგრამ მთავარი
ისაა, რომ შენ არ დამიცავი
მოძალადისგან, საბედისწერო
განსაცდელის ქაშს არ მომეშველე
და არ იძიე მტარვალზე შური!
მე ჯერ არ ვიყავ ფრონდოზოს ცოლი,
ქორწილის ღამე ჯერ არა გვქონდა
გატარებული და ვით მშობელი,
შენ ერთადერთი მოვალე იყავ
დაგეცვა ჩემი პატიოსნება!

შენ, შვილის პატრონს, და არა სიძეს,
გვეალებოდა გეპატრონა და
გეზრუნა ჩემთვის! ასეა წესი!
როცა მარგალიტს ყიდულობს კაცი
და მას ქურდები მოიპარავენ,
ვის ეკისრება პასუხისგება,
თუ მარგალიტი მუშტარს ჯერ ხელში
არც აუღია? — გამყიდველს მხოლოდ!
აქვე, თქვენს თვალწინ, ფერნან გომეცმა
ღამავლო ხელი და გამოიტაცა
ისე, ვით ბატანს წაიღებს მგელი,
თქვენ კი, დამფრთხალი მეცხვარეები,
პირდაღებულნი უცქერით ამას
და ვერ გაბედეთ ხმის ამოღება!
რა არ გადაიხდა?! რა დამცირება,
რა დაცინვა არ გადავიტანე!
აი, ეს მკერდი, შეხედეთ როგორ
დაჩქმეტილია და დაკაწრული?!
ან ეს ხელები ნახეთ, რომლითაც
მოქნეულ ხანჯალს ვიგერიებდი?!
რა სიბილწე და უნამუსობა,
რა უმსგავსობა ესმოდა ჩემს ყურს,
როცა ცდილობდა ის გარეწარი
ჩემი უმანკო ქალიშვილობით
გამაძლარიყო, მოეკლა ჟინი!
ეს თმები ნახეთ, ნუთუ არაფერს
არ გეუბნებათ ეს გაწეწილი
თმები, ან კაბა შემოხეული?
ლაქებს თუ ხედავთ, ამ ჩალურჯებულ
ლაქებს? ან სისხლი... სისხლი თუ გახსოვთ,
რა ფერისაა?! პატიოსნებად
კი მოგაქვთ თავი, მაგრამ, მითხარით:
მამები არ ხართ? ძმები არა ხართ?
გული არა გაქვთ?.. ნუთუ არ შეგრჩათ
ნათესაობის გრძნობა, ჯივარი,
ან ნუთუ ჩემი ცოდვით არ გეწევით

ეგ მთელი თქვენი შიგნეულობა?!
არა, გეთაყვა! თქვენ ხალხი არ ხართ!
ცხვრები ხართ! დიახ, ნამდვილი ცხვრები!
თქვენ ღირსეული მკვიდრნი ბრძანდებით
სოფლის, რომელსაც ცხვრის წყარო ჰქვია!..
თუმც, არა! ცხვრებმა რა დააშავეს?
ცხვარზე იტყვიან: „თუ გაცხარდაო“...
თქვენ კი — ქვები ხართ, უსულო ქვები!
პიტალო კლდე ხართ! რკინა, ნადირნი...
ნადირი? არა! კეთილშობილი
ვეფხვი არავის შეარჩენს წყენას!
შვილს თუ წაართმევ, გაშმაგებული
დაგეძვრება და ან დაიხსნის
თავის ნაშიერს, ან თავს შეგაკლავს!
თქვენ კურდღლები ხართ! დიახ, მშიშარა
კურდღლები! თქვენში ესპანელობის
არაფერია! ველურები ხართ!
სხვებს გასართობად ასესხებთ ცოლებს
და ქალიშვილებს... რად გინდათ ხმლები?
თქვენ ხელში ჯარა უნდა გეჭიროთ!
ან თითისტარი!.. მე ისე ვიზამ,
რომ ჩვენ ქალები, უთქვენოდ, მარტო,
გამოვისყიდით ჩვენი სისუსტის
დანაშაულს თუ უბედურებას
და ქვით ჩავექოლავთ მოძალადეებს!
ქალაჩუნებო! დიაცებრ მხდალნო!
ნახევრად კაცნო, ნახევრად ქალნო!
დიაცებრ უნდა რთავდეთ და ქსოვდეთ!
თქვენ უნდა გეცვათ ჩვენი კაბები,
ჩვენი მანდილი გეხუროთ თავზე,
თქვენ უნდა იყოთ ნახად, კოპწიად
მორთულნი ჭრელი ხილაბანდებით,
ფერ-უმარლით ივლესდეთ სახეს
და ავდიოდეთ სუნამოს სუნნი!..
ხვალ ჩემს ფრონდოზოს სიკვდილი ელის!
დაკითხვისა და გასამართლების

ვარეში, კოშკის მაღალ ქონგურზე
ჩამოჰკიდებენ! ასე ინება
ჩვენმა ბატონმა — ფერნან გომეცმა!
თქვენც ასეთივე ხვედრი გეწევათ
სუყველას და ეს მახარებს კიდევ!
მადლობა უფალს, აღმოიფხვრება
მოდგმა დიაცთა, ნახევარკაცთა,
რომელიც არცხვენს და სახელს უტეხს
აქაურობას!.. და ღმერთმა ქნას, რომ
(რაკი კაცებმა აღარ ივარგეთ!)
ქვეყნად კვლავ აღდგეს დრო ამორძალთა
ბატონობისა — ყველა მტარვალთა,
ყველა ლაჩართა დასათრგუნავად!

ეს ტე ბანი

ლაურენსია! მე მესმის შენი
გულისწყრომა და სასოწარკვეთა,
მაგრამ ერთ წამსაც არ ვიცოცხლებდი,
რომ დამეჯერა, თითქოს ამ სიტყვებს
მე შეუბნებია, მამაშენს!.. კმარა!
მე მართო წავალ! თვით ვაზღვევინებ
კომანდორს ყველა უმსგავსოებას!

ქერა ხუანი

მეც შენთანა ვარ! არ შევშინდები,
თუნდაც მთელ ჯართან მომიხედეს ბრძოლა!

ალონზო

ვაგწყდეთ ყველანი, თუ საჭიროა!

ბარილდო

ტილოს ნაჭერი ჯოხს ვამოვებათ, —
ჩვენი საბრძოლო დროშა იქნება!

ქერა ხუანი

წინასწარ გეგმა შევიმუშავოთ,
რა ვქნათ და როგორ!

მენგო

რის გეგმა, კაცო!
ხალხს დავუძახოთ და ყველამ ერთად
შევუტიოთ და დავცხოთ წყევლებს!
პირველ რიგში კი — ის უნდა მოვკლათ!
რადას ვაყოვნებთ?

ეს ტე ბანი

მამ, აბა სწრაფად
შეიარაღდით! ვისაც კი რა გაქვთ,
მოჰკიდეთ ხელი — ხანჯლებს, ნაჯახებს,
შურდულებს, შუბებს, ორკაპებს, კეტებს...

მენგო

მოძალადეებს სიკვდილი!

ეს ტე ბანი

ამინ!

ყველანი

ამინ! სიკვდილი მოძალადეებს!

მამაკაცები გადიან.

ლაურენსია

გისმინოთ ზეცამ! (ფანჯარაში) ქალებო, აქეთ!
აქეთ ყველანი! შენ ეი, ბასკვალა,
ხასინტა, ლოლა! აქ მოდიო ყველა!

გამოსვლა 3

პასკვალა, ხასინტა და სხვა დედაციები.

პასკვალა

რა აწბავია, რად გვეძახოდი?

ლაურენსია

აგერ, შეხედეთ: იქ მირბის ყველა, ფერნან გომეცის სასახლისაკენ, მის მოსაკლავად, ავაზაკების დასარბევად და ამოსაწყვეტად! გულზელდაკრეფით ვუყუროთ ამას? კაცებს დავუთმოთ ეს სასახლო საქმე? განა ჩვენ მათზე ნაკლები გადაგვხდენია დამცირება და შეურაცხყოფა?

ხასინტა

გვითხარი, რა ექნათ?

ლაურენსია

დავირაზმოთ და თავზე დავესხათ! შეექმნათ ქალების საბრძოლო რაზმი — უმაგალითო, ჯერ არნახული! მაგათი ჯაფრი ყველას გვჭირს, მაგრამ, ხასინტა, მგონი, შენა ხარ უფრო დამცირებული, შეგინებული... შენ უნდა იყო რაზმის უფროსი!

ხასინტა

შენც არანაკლებ გაწეალეს!

ლაურენსია

შენკი,

ჩემო პასკვალა, ჩვენს ალამს განდობ!

პასკვალა

წველ ახლავე, გავმართავ დროშას. სარს მივაჭედებ მაუდის ნაჭერს, — ნახავ, რა კობტა რამე გამოვა!

ლაურენსია

დრო აღარაა! მოდი, ქალებო, ჩვენი მანდილი ავაფრიალოთ, — ეს იყოს ჩვენი საბრძოლო დროშა!

პასკვალა

ახლა ბელადიც ამოვირჩიოთ!

ლაურენსია

არ გვინდა.

პასკვალა

რატომ?

ხასინტა

გაჩუმიდი, ქალო!

ეგაა თვითონ ჩვენი ბელადი!

ყველანი

აბა, გაგვიძებ, ლაურენსია!

ყველანი გადიან.

სურათი მეორე

დარბაზი კომანდორის სასახლეში.

გამოსვლა 1

კომანდორი, ფლორენსი, ორტუნისი, სიმბრანოსი და ფრონდოზო ხელზეგაქრული.

კომანდორი

კოშკის ქონგურზე დაკიდეთ მაღლა, ისე, რომ ჩანდეს ყოველი მხრიდან!

ფრონდოზო

თავს რატომ ირცხვენთ, სენიორ, ან თქვენს
გვარს რად აყენებთ შეურაცხყოფას?!

კომანდორი

დე, მაგალითი გახდეს სხვებისთვის
ამ მკამბოხის მკაცრი სასჯელი!

ფრონდოზო

არ ვაპირებდი თქვენს მოკვლას, თუმცა
შემეძლო...

სცენის უკან ხმაური და შეახილები.

ფლორესი

რალაც ხმაური მესმის...
მგონი, ჭიშკარზე არახუნებენ!

კომანდორი

ვინ თავხედია? გახედე ერთი!

ფლორესი

სენიორ! მისი გასამართლება
უნდა შევწყვიტო!

ორტუნო

ჭიშკარს ამტვრევენ!
მთელი სოფელი აქ შეკრებილა!

კომანდორი

ხომ არ გაგიჟდნენ?!

ორტუნო

არა, სენიორ,
აჯანყებას ჰგავს ეს ყველაფერი!

გამოსვლა 2

ოვიენი, მენგო და ქერა ხუანი სცენის უკან.

ქერა ხუანი (სცენის უკან)

მიდი, ბიჭებო! აბა, პე! ერთიც,
ერთიც მივაწვეთ! სუყველა ერთად!

მენგო (სცენის უკან)

ფიჩხი მოიტათ! ამას თუ ცეცხლი
არ წაუციდეთ, ვერ შევალთ შიგნით!

ორტუნო

ამხედრებულა ხალხი, სენიორ,
სულ დაღწევენ აქაურობას!

კომანდორი

ჩემს წინააღმდეგ? ხალხი?

ფლორესი

შეხედეთ,
ჭიშკარი უკვე შემოამტვრიეს! (ისმის ჭახანი)

კომანდორი

სხვა გზა არ არი, ეს კაცი უნდა
გავუშვათ!.. (ფრონდოზოს) წადი, დააშოშმინე
ბრბო უგუნური! გაიგე, რა სურთ!

ფრონდოზო

ჩემს სანახავად მოვიდნენ.

კომანდორი

გასწი! (ფრონდოზო გადის)

მენგო (სცენის უკან)

ძირს კომანდორი! სიკვდილი მტარვალს!

ფლორესი

ჩემო სენიორ! რომ დაიმალოთ,
აჯობებს მგონი.

კომანდორი

შენ ფიქრი ნუ გაქვს!
მყარია ჩემი სახლის კედლები,
იყვირებენ და მოგვეშვებიან!

ფლორესი

ხალხის ამბავი არ იცით, — სანამ
სისხლს არ დაღვრიან, არ წაველენ არსად!

კომანდორი

მაშინ მე თვითონ გავალ გარეთ და
ნახავ, სულ კუდიტ ქვას ვასროლინებ!

ფრონდოზო (სცენის უკან)

ვაშა ფუენტე ოვეხუნელებს!

კომანდორი

შენ ხედავ, ვინა ჰყოლიათ სარდლად?
ახლა გავიგებ, რის მაქნისია!

ფლორესი

აღტაცებას მგვრის, სენიორ, თქვენი
ვაჟკაცობა და შეუპოვრობა!

ბამოსკლავ

იგვენი, ესტებანი, ფრონდოზო, ქერახუ-
ანი, მენგო, ბარილო და გლეხები ნაირ-ნაირი-
პრიმიტიული იარაღით ხელში შემოკვევდებიან დარ-
ბაზში.

ესტებანი

აქა ყოფილა სულთამხუთავი!
მისი დამქაშნიც აქ ბრძანდებიან!
სიკვდილი მაგათ! ფუენტე ოვეხუნა!

კომანდორი

მისმინეთ, ხალხო!

ყველანი

არ გვსურს მოსმენა!

კომანდორი

გამაგებინეთ, რა დავაშავე?
თუ გაწყენინეთ ვინმეს, მზადა ვარ
გამოვისყიდო დანაშაული!

ყველანი

სიკვდილი ჯალათს! სიკვდილი ქურდებს!
გაუმარჯოს ფუენტე ოვეხუნას!

კომანდორი

არ გსურთ მოსმენა? მაშინ გიბრძანებთ
მე — კომანდორი ფერნან გომეცი,
სენიორი და ბატონი თქვენი!

ყველანი

ჩვენი ბატონი მეფეა მხოლოდ!
ჩვენ მხოლოდ მეფეს ვემორჩილებით!

კომანდორი
შეჩერდით, ხალხო!

ყველანი

დაპყარი, მიდი!
გაუმარჯოს ფუენტე ოვეხუნას!

იბრაჰიან. კომანდორი და მისი მხლებლები უკან იხევნ
და გადიან. ხალხი დაედევნება.

გამოსვლა 4

ლაურენსია, პასკვალა, ხასინტა და სხვა
ქალები იარაღით ხელში. ივიენი — სცენის უკან.

ლაურენსია

ვაშა, ქალებო! ჩვენი მიზანი
ახლოა. კიდევ ერთი შეტევა
და გავიმარჯვებთ!

ხასინტა

დიდი ხანია
მწყურროდა მისი სისხლის დაღვევა, —
ახლა კი, მგონი, მოვიკლავ წყურვილს!

პასკვალა

ხიშტზე ავაგოთ! მარგილზე დაესვათ!

ესტებანი (სცენის უკან)

ესეც შენ, მხეცო და ავაზაკო!
ჩაძაღლდი!

კომანდორი (სცენის უკან)

გვედები!.. მიშველე, ღმერთო!

ბარილდო (სცენის უკან)

აგერ ფლორესი!

მენგო (სცენის უკან)

დასცხე მაგასაც!
ეგ იყო, იმ დღეს მათრახს რომ მცემდა!

ფრონდოზო (სცენის უკან)

ჯერ კიდევ სუნთქავს! გამიშვით, სანამ
სულს არ ამოვხდი, ვერ მოვისვენებ!

ბარილდო (სცენის უკან)

თქვენ სიკვდილი გაქვთ ყველას მისჯილი,
გულს ვერ მომიღობთ ცრემლებით, ვერა!

ლაურენსია

იქით, ქალებო, სადაც ბრძოლაა!
არ შეიძლება ეს ხმალი ასე
უქმად დარჩეს და არ გაისარჯოს! (გარბის
სცენის უკან)

ბარილდო (სცენის უკან)

ორტუნოც არ გაუშვათ, ხალხნო!

ფრონდოზო (სცენის უკან)

რალას უყურებ, დაარტყი ჩქარა!

გამოსვლა 5

შემობიან ფლორესი, რომელსაც მოსდევს მენ-
გო, პასკვილა, ხასინტა და სხვა ქალები,
შემდეგ ლაურენსია და ორტუნო.

ფლორესი

ნუ მომკლავ, მენგო, რა დაგიშავე?

მ ე ნ გ ო

მაჰანკალიც რომ არ ყოფილიყავ,
შენ არ იყავი, მაშინ რომ მცემდი?!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

არ მოკლა, მენგო, ეგ ჩვენ დაგვიტემე!
ქალებთან აგოს მაგან პასუხი!

მ ე ნ გ ო

სიამოვნებით! ამაზე უფრო
საშინელ სასჯელს ვერც მოვიფიქრებ!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

შენს ჯავრსაც ჩვენ ამოვიყრით!

მ ე ნ გ ო

კარგი.

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ჩაძაღლი, გველო! (დანას ჩაარტყამს)

ფ ლ ო რ ე ს ი

ვაი, სირცხვილო!

ქალის ხელითა ვკვდები!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

ღიახაც,

მადლობა გეთქმის, რომ ამნაირი
პატივი გერგო!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

უყურე ამას,

დედაკაცის ხელს თაკილობს კიდეც!

ხ ა ს ი ნ ტ ა

აღარ თავდები, შე ოჯახქორო?

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

ესეც შენ, შე მაჰანკალო, შენა! (ჯოხს ურტყამს)

ფ ლ ო რ ე ს ი

ვაიშე, მომკლეს!.. (კვდება)

შეშობის ორტუნიო, რომელსაც მოსდევს ლაურენსია.

ო რ ტ უ ნ ი ო

ღმერთს გეფიცები,

შე არ ეყოფილვარ...

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

რა შვილიცა ხარ,

ვიცი! ჩაძაღლი! (კლავს) აბა, ქალებო,

მომყევით! უკან დასახევი გზა

არა გვაქვს, ორში ერთია მხოლოდ —

ან უნდა მოვკვდეთ. ან გავიძარჯვოთ!

ჩვენ შეიძლება გავწყდეთ ყველანი,

მაგრამ მონები აღარ ვიქნებით!

ყ ვ ე ლ ა ნ ი

ვაშა ცხვრის წყაროს! ფუენტე ოვეხუნა!

ყველანი გადიან.

ს უ რ ა თ ი მ ე ნ ს ა მ ე

შოედანი ფუენტე ოვეხუნაში.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 1

ესტებანი, ფრონდოზო, ბარილო, ალონ-
ზო, მენგო, ლაურენსია, პასკვალა, ხა-
სინტა და სხვა გლეხები — კაცები და ქალები. შე-
მოაქვთ შუბის წვერზე წამოცმული კომანდორის თავი.

ბ ა რ ი ლ დ ო

ძმებო და დებო! ჩვენს გამარჯვებას

ერთი სიმღერა ეკუთვნის ალბათ!

აბა, ფრონდოზო, შენ წამოიწყე!

ფ რ ა ნ დ ო ზ ო

მე რა მეღეჭსე მნახე? სიმღერის
ოსტატი შენ ხარ!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

მართლა, ბარილდო,
თქვი რამე!

ბ ა რ ი ლ დ ო

კარგი, მაშ მომისმინეთ (მღერის)

„დიდება გლეხკაცს,
მამულზე მზრუნავს,
მის ნათელ ჭკუას,
მის შრომის უნარს!
მის სინდის-ნამუსს
და შემართებას, —
ვუმღეროთ, ძმებო,
ქებათა-ქება!
მრავალუამიერ,
მრავალუამიერ,
მშრომელი კაცის
მარჯვენას ძლიერს!“

მ ე მ უ ს ი კ ე ნ ი დ ა ს ხ ვ ე ბ ი

„მრავალუამიერ, მრავალუამიერ,
მშრომელი კაცის მარჯვენას ძლიერს!“

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა (მენგოს)
შენც ხომ გვიმღერებ, მენგო?

მ ე ნ გ ო

ხომ იცი,

მე ცოტა მწარე სიტყვები მიყვარს!

პ ა ს კ ვ ა ლ ა

გამწარებულ კაცს რა გეთქმის მეტი?!

მ ე ნ გ ო

ერთხელ ამ ჩვენს ფერნან გომეცს,
შუბზე რაა წამოცმული,
ულრან ტყეში შევეყარე,
სასეირნოდ გამოსული.
ერთ ქალიშვილს უპირებდა
შერცხვენას და გაფუჭებას, —
სამნი იყვნენ... აბა, როგორ
გაბედავდა გაურჩებას?!
შევეცადე გოგოსათვის
ამეცდინა ფათერაკი
და ამისთვის მათრახებით
ამიჭრელეს მთელი... ზურგი! (ხარხარი)
რას იცინით, რომ იცინით?
არის ქვეყნად სამართალი:
ჩემი... ზურგის გადასკიდემ,
გაიფუჭა კაცმა თავი! (ხარხარი, ტაში)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2

იგივენი და ქერა ხუანი, რომელსაც შემოაქვს
ფარი სამეფო გერბის გამოსახულებით.

ე ს ტ ე ბ ა ნ ი

ხალხნო! ეს ფარი სამეფო გერბით
აქ ჩამოვკიდოთ, ამ კარის თავზე,
სადაც ჩვენ კრებებს ვატარებთ ხოლმე!

ბ ა რ ი ლ დ ო

რა დიდებული ფარია!

ა ლ ო ნ ზ ო

ახლა

ჩვენი მფარველი ეგაა მხოლოდ!

ესტებანი

ძმებო და დებო! ყური დაუგდეთ,
რას გეტყვით ახლა თქვენი ალკალდი,
კაცი, რომელიც თქვენს სამსახურში
გაჭალაზავდა და თქვენზე მეტი
გამოცდილება აქვს... კასტილიის
ხელისუფალნი არ დატოვებენ
ასე ამ საქმეს, გამოიკვლევენ,
იქნებ სოფელში დამსჯელი რაზმიც
ჩამოაყენონ... მე იმას ვამბობ,
რომ დაგვეითხავენ უთუოდ ყველას!
მოდით, შევთანხმდეთ: რაც უნდა მოხდეს,
რა გასაჭირიც არ უნდა გვადგეს,
სუყველამ ერთი შევიკრათ პირი
და ერთნაირად მოვიქცეთ ყველა!

ფრონდოზო

მაინც, რას გვირჩევ?

ესტებანი

როცა გვეითხავენ:
ვინაა ფერნან გომეცის მკვლეელი? —
ფუენტე ოვეხუნა-თქო!
ამაზე ვიდგეთ შეურყეველად
და არ გადავთქვათ ჩვენი ნათქვამი!

ფრონდოზო

სწორია! მართლაც ეგრე არ იყო?
არც შენ მოგიკლავს, არც მე, არც იმას, —
ერთი კაცივით აღვსდებიტ ყველა!
ყველამ მოვკალით! მამასადამე,
მკვლელიც — ფუენტე ოვეხუნა!

ესტებანი

და ამას იტყვის მთელი სოფელი?

ყველანი

ცხადია, იტყვის! იტყვის, აბა რა?!

ესტებანი

მაშინ მოდით და გავივარჯიშოთ.
რაზეც შევთანხმდით... დავუშვათ ერთ წამს,
მე — ჩამოსული მოსამართლე ვარ
და სათითაოდ უნდა დაგვიტხოთ.
შემოიყვანეთ ჩემთან... აი, თუნდაც
შენ — შენგო!

მენგო

კაცო, რა გინდა ჩემგან?
სხვა ვეღარ ნახე?!

ბარილდო

შე დალოცვილო,
ხუმრობს! აკი თქვა: ვარჯიშიაო?!

მენგო

ჰო, კარგი, მკითხე!

ესტებანი

მე გვეითხებით:
ვინაა ფერნან გომეცის მკვლეელი?

მენგო

ფუენტე ოვეხუნა!

ესტებანი

ძაღლო, გაწამებ!

მენგო

არ მეშინია! რომ მომკლა კიდევ,
გავიმეორებ: ფუენტე ოვეხუნა!

და არ იცოდე რით დაეხმარო,
როდესაც იგი განსაცდელშია!
გაურკვეველობა და შიში! შიში —
ესაა რომ მკლავს და მაჩანაგებს!
სად უნდა იყოს ჩემი მეუღლე?
იქნებ ტყეშია და იმალება,
იქნებ სოფლიდან გადაიხვეწა?
მოსამართლე მას დაეტყვის, ირგვლივ
ჯარისკაცები დაძრწიან... ღმერთო!
ამაზე ფიქრი ჰკუიდან შემშლის!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო (შემოდის)

ლაურენსია!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ფრონდოზო — შენა?
როგორ გაბედე მოსვლა?

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მარტო ხომ
ვერ დაგტოვებდი!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

განა არ იცი,
თუ დაგიჭირეს, რა გელოდება?!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

სადაც შენა ხარ — მეც იქ ვიქნები!

ლ ა უ რ ე ნ ს ი ა

ღვთის გულისათვის... ჩემო ფრონდოზო,
გემუდარები, გაიქეც ჩქარა!
შენ გენაცვალს ლაურენსია,
არ დაიღუპო თავი, ხომ იცი,
უშენოდ ერთ წუთს აღარ ვიცოცხლებ!

სოფელში ყველა დააპატიმრეს,
მესამე დღეა დაკითხვა მიდის
საშინელი და დაუნდობელი!
ვერ წარმოიდგენ, რას უშვრებიან:
თვალეხსა სთხრიან, ფრჩხილებს აძრობენ...
გაიქეც-მეთქი, რაღას უდგახარ?!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მე შენ მაკვირვებ, ლაურენსია.
აბა, რას მიჩვევ, დაფიქრდი თვითონ?!
გავიქეცე? თავი გადავირჩინო?
დავტოვო ბრძოლის ეს ასპარეზი
მაშინ, როდესაც ჩემს ამხანაგებს
გარდაუვალი სიკვდილი ელის?!
ნუთუ ეგეთი ურცხვი გგონივარ.
ეგეთი მხდალი და სულმდაბალი?
უგნურებაა, რასაც შენ ამბობ!
საკუთარ თავზე ლაჩრული ზრუნვა,
ღმერთმანი, შენს ქმარს არ ეკადრება!

კენესის ხმა სცენის უკან
გესმის? ვიღაცა კენესის... მოდი აქ,
კედელთან დავდგეთ, დავუგდოთ ყური.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2

ფრონდოზო, ლაურენსია — სცენაზე არიან.
გვერდით, საპრობილეში — მოსამართლე, ეს-
ტეზანი, ბიჭი, პასკვალა, მენგო და სხვები.

მ ო ს ა მ ა რ თ ლ ე

თქვი, ბერიკაცი! მხოლოდ სიმართლე!

ფ რ ო ნ დ ო ზ ო

მამაშენია, მგონი...

ლაურენსია

ო, ღმერთო,
რა სიშხეცეა!

ესტეპანი

ვაიმე!... წყალი...

მოსამართლე

ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი?

ესტეპანი

ფუნტე ოვეხუნა!

ლაურენსია

შენი ჭირიმე!

ფრონდოზო

ყოჩად, მოხუცო!

მოსამართლე

ეი, ჯალათო!

იმ ბავშვს მოჰკიდე ხელი! მოიცა,
ჯერ არა!.. აბა, ჩემო ბიჭუნი,
მითხარი ახლა: რა იყო? როგორ?
შენ იქ იყავი და ყველაფერი
გეცოდინება... ვინ მოკლა? გესმის,
ვინ მოკლა-მეთქი? სდუმხარ? ჯალათო,
შეუფუცხუნე ერთი გემოზე!
ნუ გეცოდება, მოუჭი მაგრად!

ბიჭი

ვაიმე. დედა!

მოსამართლე

შე ძალიშვილო,
იტყუე თუ არა?

ბიჭი

ჰო, ვიტყვი, ვიტყვი!

მოსამართლე

ვინ მოკლა თქვენი ბატონი? ვინა?

ბიჭი

ფუნტე ოვეხუნამ!

მოსამართლე

ქაჯებო! ჩემთან ეგ არ გაგივათ!
ჩემივე ხელით დაგახრჩობთ ყველას
და ღამნაშავეს ვიპოვი მაინც!

ფრონდოზო

უყურე, ბავშვიც არ შეიცოდეს!

ლაურენსია

ვერ გამოტეხეს!

ფრონდოზო

გმირია, გმირი!

მოსამართლე

ქალი მოიყვათ ახლა! ჯალათო,
მუხრუჭი მაგას! მაგრად მოუჭი!
ბოლომდე, სულმთლად შემოაბრუნე!
ეგრე!

ლაურენსია

გაგიჟდა სიბრაზისაგან!

მოსამართლე

გაგწყლეთ! გაგაქრობთ, არამზადებო!
ძვლებს დაგინაყავთ!.. მოუჭი მაგრად!
ვინ მოკლა ფერნან გომეცი, ვინა?

პასკვალა

აკი, გითხარით: ფუნტე ოგეხუნამ!

მოსამართლე

უმატე! კიდევ უფრო უმატე!

ლაურენსია

ეს პასკვალა!

ფრონდოზო

ტყუილად ცდილობს,
ვერ გამოტეხავს!

მოსამართლე

დამბლა დაგეცა,
შე ვირიშვილო?! მოუჭი მაგრად!
ვინ მოკლა-მეთქი, შენ გეკითხები?

პასკვალა

ფუნტე ოგეხუნამ!

მოსამართლე

ჯანდაბას მაგის თავი და ტანი!
ის ვაჟბატონი მომგვარეთ ახლა,
რუმბივით როა გასიებული!

ლაურენსია

საწყალი მენგო!

ფრონდოზო

მენგოს იმედი,
სიმართლე გითხრა, არა მაქვს!

მენგო

ვაი!

მოსამართლე

აბა, დაიწყე!

მენგო

ვაიმე, დედა!

მოსამართლე

ჯანიანი ხარ, გეტყობა! ვნახოთ,
რამდენს გაუძლებ?!
მენგო

ვაიმე! ვაი!

მოსამართლე

გეტყინა? აბა, დამისახელე
ვინაა მკვლელი?

მენგო

ვაიმე, მტკივა!

გეტყვით, სენიორ, ყველაფერს გეტყვით!

მოსამართლე

კიდევ მოუჭი!

ფრონდოზო

გაგვეცემს, მგონია!

მოსამართლე

გადაუგრიხე ხელები!

მენგო

ვაი!

გამიშვით, მეტი არ შემიძლია!

მოსამართლე

ვინ მოკლა, იტყვი?

მენგო

ვინ?

მოსამართლე

კომანდორი!

მენგო

იმან... ფუნტე ოვეხუნელმა!

მოსამართლე

დასწყევლოს ღმერთმა! ჩემს სიცოცხლეში
პირველად ვხედავ ამნაირ გიყებს!
ან არა სტკივათ, ან დავიჯერო —
სიკვდილის როგორ არ ეშინიათ?!
შენ მათ აწამებ, ესენი კიდევ
ლაზღანდარობენ!.. გაუშვით ყველა!
გაუღეთ კარი დასულ კინწისკერით
გაყარეთ გარეთ!.. მე დავიღალე!

ფრონდოხო

ლაურენსია! მოდი, გაეცო!
მორჩა! ვათავდა! ჩვენ გავიმარჯვეთ!

ბამოსვლა

ფრონდოხო, ლაურენსია, შემოდინ ბა-
რილო, ალონხო და შემოჰყავთ მენგო.

ბარილო

ყოჩად შენ, მენგო!

ალონხო

შენ აგამენა
ღმერთმა!

ბარილო

უყურე, რა მაგარია!

ფრონდოხო

მენგო, ძმობილო! (გადაეხვევა)

მენგო

ვაიმე, ნელა!

ბარილო

გადაჰკარ, ძმაო, ეს მოგიხდება!

მენგო

რა არა?

ბარილო

სანთლის არაყი, ბიჭო!
ორნახაღია!

მენგო

ვაიმე, ვაი!

ფრონდოხო

კარგად გაუვსეთ, ნუ გენანებათ!

მენგო (სვამს)

უჰ, რა კარგია!

ფრონდოხო

აჰა, შენ, პურიც!

მენგო

არ მინდა... ერთიც დაასხი... ვაი!

ბარილო

სადღევგრძელო თქვი, ხომ არ დამუნჯდი?!

ფრონდოზო

დაკითხვაზე რომ ხმას არ იღებდა,
მგონი, ლაპარაკს გადაეჩვია!

მენგო

ერთიც...

ლაურენსია

ქიქა არ გადაგცდეს ყელში!

ბარილდო

კიდევ დაგისხა?

მენგო

ვაი, დედიკო!
დაასხი!

ბარილდო

აჰა! შეგერგოს, ძმავო!

ლაურენსია

რას შერებით? თან დააყოლოს რამე!
ვის გაუგია ეგრე არყის სმა?!

ბარილდო

გაჩერდი, ქალო! თავისი საქმე
თვითონვე იცის!

ფრონდოზო

გადაჰკრას კიდე!

მენგო (ცხვირს დააცემინებს)

ცოტა ნიავმა წამოუბერა...

ერთიც დაძისხით, გავცივდი მგონი...

ფრონდოზო

ის როგორ იყო, მენგო? ვინ მოკლა?

მენგო

ვინ?

ფრონდოზო

კომანდორი.

მენგო

აჰ, კომანდორი?

იმან... ფუენტე ოვეხუნელმა!

ბარილდო, ალონზო და მენგო გავლენ.

გამოსვლა 4

ლაურენსია და ფრონდოზო

ფრონდოზო

მაშ ასე... იქნებ შენ მაინც მიიხრა,
შენ გეუბნები, ჩემო ძვირფასო,—
ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი?

ლაურენსია

ვინ და — ფუენტე ოვეხუნელი!
ხომ ვაიგონე?!

ფრონდოზო (მრისხანე ხმით)

მე ხუმრობისთვის
არა მცალია! შენ გეკითხები:
ვინაა ფერნან გომეცის მკვლელი?

ლაურენსია

ოჰ, კარგი ერთი, ნუ შემაშინე!
მშვენივრად იცი, ვინცაა!

ფრონდოზო

მაინც?

ლაურენსია

ვინ და — ფუნტე ოვეზუნა!

ფრონდოზო

შენ შემოგველე! მე კი, მე თვითონ,
მე რით მოგვალი შენ?

ლაურენსია

სიყვარულით!

ფრონდოზო (კულისებისკენ)

თქვენ გეკითხებით, თანამოძმენო:
ვინაა მკვლელი კომანდორისა?

ყველანი (კულისებიდან, ერთხმად)

ფუნტე ოვეზუნა!

შუქი ჭრება.

სურათი მესამე

მეფეთა საცხოვრებელი მედინა-დე-კამპოში მეფე-
დედოფალი, დონ მანრიკე, შემდეგ კაპიტანი

დონ მანრიკე

მეფევ! ფუნტე ოვეზუნადან
დამსჯელი რაზმის კაპიტანია.
თქვენი ნახვა სურს.

მეფე

სთხოვე.

კაპიტანი

მეფევ!

განკარგულების თქვენის თანახმად
გამოვიძიეთ ფერნან გომეცის
მკვლელობის საქმე... სამასზე მეტი
კაცი დავკითხეთ და ყველას მიმართ

კაცი არსებობს
ის საშუალება...

მკვლედ მითხარი: იპოვეთ მკვლელი?

კაპიტანი

არა, მეფევო! რა არ ვიღონეთ!
ათი წლის ბავშვებს თითებს ვუმტვრევდით
და მდულარე წყალს ვასხამდით თავზე,
მაგრამ ვერ გავხდით ვერაფერს! მათთან
ვერც დაყვავებამ და ვერც მუქარამ
ვერც გაჭრა! ყველამ პირი შეიკრა
და ჩვენს კითხვაზე: „ვინაა მკვლელი?“
გვიპასუხებდნენ ერთხმად: „ფუნტე
ოვეზუნაო!“... ასეთი კერპი
ხალხის მნახველი არა ვარ, მეფევ!
ორში ერთია: ან უნდა ყველა
გავწყვიტოთ, ანდა სუყველას ერთად
შევუხდოთ მათი დანაშაული!

მეფე

დახოცეთ ყველა!

დედოფალი

მეფევ-ბატონო!

ნუ აჩქარდებით, ქვეყნის გამგებელს
თავდაჭერა და სიფრთხილე გმართებთ!

მეფე

ო, იზაბელა! თქვენ მე მაკვირვებთ!
ერთი თვის წინათ აქ, ამ დარბაზში,

თქვენ გაბედული მოქმე,
მომიწოდებდით!

დ ე ლ ო ფ ა ლ ი

მხოლოდ და მხოლოდ
გარეშე მტრებთან ბრძოლაში, მეფე!
თქვენი მახვილის წვერი სამეფოს
საზღვრების იქით უნდა მიმართოთ!
შინ კი — წესრიგის დასამყარებლად
ორი რამაა საჭირო მხოლოდ:
მწარე მათრახი და ტკბილი კვერი!
გაუჩივებს რომ გაბედავს ვინმე,
მათრახი უნდა გადაუჭიროთ,
თან ნამეტანი რომ არ გაბრაზდეს,
იმავე წუთას დაღებულ პირში
ტკბილი ნამცხვარი უნდა ჩასჩართო!..
ეს ყველაფერი ჩემზე უკეთ თქვენ
მოგეხსენებათ! საწყალ კომანდორს,
როგორც ეტყობა, მეტი მოსვლია...
თუ დამიჯერებთ, მე ასე გირჩევთ:
ნუ აიძვდრებთ გამწარებულ ხალხს, —
მით უფრო ახლა, როცა სამეფოს
გარეშე მტრებთან აპირებთ ბრძოლას...
დასჯერდით იმას, რომ სასამართლომ
ბოროტმოქმედის კვალს ვერ მიაგნო
და როცა ხალხი დაშოშმინდება,
სხვა კომანდორი ვაგზავნეთ მათთან
უფრო წყნარი და უფრო ჭკვიანი!

მ ე ფ ე

თქვენ მართალი ხართ! ახლა ის დროა,
ხალხს ტკბილი კვერი ჩავჩართო პირში!

ფ ა რ ღ ა